

Research Article

doi: [10.71633/jshsp.2024.1032433](https://doi.org/10.71633/jshsp.2024.1032433)

An Analysis of the Position of Popular Participatory Planning in Rural Development Prospect (Case Study: Village Spa Towns of Sarein)

Bahram Imani*¹, Javad Madani² & Reza Talebi³

1. Associate Professor, Department of Urban & Rural Planning, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

2. Assistant Professor, Department of Public Administration & Tourism, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

3. M.A in Geography & Rural Planning, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

* Corresponding author: Email: Bahram_imani60@yahoo.com

Receive Date: 02 September 2021

Accept Date: 24 Joun 2023

ABSTRACT

Introduction: Neglecting the explanation of rural developments and their outcome on the rural landscape, the process of rural development faces serious issues and problems.

Research Aim: The purpose of the current research is to analyze the role of participatory planning in rural development based on the existing capabilities and capacities of future development, especially from the perspective of the villagers' participation and their wishes based on the current situation in the spa village of Sarein.

Methodology: The study method in this research, which is based on a case study, is descriptive-analytical, and its statistical population is the residents of Spa district in Sarein city, and its information is obtained based on field and library studies. The five main indicators of development issues, the readiness of the platform for participation, the role of rural management in rural development, the capacity of villagers' participation in rural management and development, as well as the measurement of rural development with different items, the centrality of the assessment of the subject of this thesis among the residents of 384 residents of the village. And the management of the collection was based on Cochran's model. The use of SWOT analytical model as well as SPSS software and corresponding statistical tests are the main fields of analysis of this article.

Studied Area: The geographical scope of the research includes the residents of Abgarm village in Sarein city.

Results: The results of this study in the field of research show that there are three visions of a tourist village, sustainable, healthy, safe, beautiful and comfortable, a village with an identity and culture, cooperative and attractive for tourists, and finally an agricultural and livestock-oriented village as The main perspectives of rural development were considered.

Conclusion: According to the results of the research, it can be said that the participation of the villagers can be a process through which the poor and the disadvantaged are organized so that they can undertake development efforts through this organization, and if possible, different strata Guide and guide the village in creating the desired arena and organization, this arena and organizations become a tool for the villagers to express their demands, and in this way they can achieve their logical demands. find that ultimately improving and improving the level of participation of villagers; Improvement of the economic and income situation and rural development and stability is created.

KEYWORDS: Rural Development, Rural Vision, Rural Participatory Management, Rural Management, Sarein Spa Villages

فصلنامه علمی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی
دوره ۱۹، شماره ۳ (پیاپی ۶۸)، پاییز ۱۴۰۳
شاپای چاپی ۵۹۶۸-۲۵۳۸ شاپای الکترونیکی ۵۹۵۵-۲۵۳۸
<http://jshsp.iaurasht.ac.ir>
صص. ۶۷-۴۷

doi: 10.71633/jshsp.2024.1032433

مقاله پژوهشی

تحلیل جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌انداز سازی توسعه روستایی (مورد مطالعه: روستاهای دهستان آبگرم شهرستان سرعین)

بهرام ایمانی^{۱*}، جواد معدنی^۲ و رضا طالبی^۳

۱. دانشیار گروه برنامه‌ریزی شهری و روستایی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
 ۲. استادیار گروه مدیریت دولتی و گردشگری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
 ۳. دانش آموخته کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
- * نویسنده مسئول: Email: Bahram_imani60@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۱ شهریور ۱۴۰۰
تاریخ پذیرش: ۰۳ تیر ۱۴۰۲

چکیده

مقدمه: غفلت از تبیین تحولات روستایی و برآیند آن بر چشم‌انداز روستایی، روند توسعه‌پذیری روستایی را با مسائل و مشکلات جدی مواجه می‌نماید.

هدف: هدف از پژوهش حاضر تحلیل جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌انداز سازی توسعه روستایی بر مبنای قابلیت‌ها و ظرفیت‌های موجود توسعه آتی به‌ویژه از منظر مشارکت روستاییان و خواست آنان بر اساس وضعیت موجود در دهستان آبگرم شهرستان سرعین است.

هدف: هدف این پژوهش تحلیل میزان تاب‌آوری منطقه شرق گیلان در برابر زلزله و بررسی تبعات مختلف جلوگیری از آسیب‌پذیری سکونتگاه‌ها است.

روش‌شناسی تحقیق: روش مطالعه در این پژوهش که بر پژوهش موردی استوار است، توصیفی-تحلیلی است و جامعه آماری آن نیز ساکنین دهستان آبگرم در شهرستان سرعین است و اطلاعات آن بر مبنای مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای به دست آمده است. پنج شاخص اصلی مسائل توسعه، آماده بودن بستر مشارکت، نقش مدیریت روستایی در توسعه روستایی، ظرفیت‌پذیری مشارکت روستاییان در مدیریت و توسعه روستایی و همچنین اندازه‌سازی توسعه روستایی با گویه‌های مختلف، محوریت سنجش موضوع این پایان‌نامه از میان ساکنین ۳۸۴ نفر از ساکنین دهستان و مدیریت مجموعه بر اساس مدل کوکران بوده است. استفاده از مدل تحلیلی SWOT و همچنین نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری متناسب با آن، زمینه‌های اصلی تحلیل این نوشتار است.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: قلمرو جغرافیایی پژوهش شامل ساکنین دهستان آبگرم در شهرستان سرعین می‌باشد.

یافته‌ها: یافته‌های این مطالعه در حوزه پژوهش میدانی نشان می‌دهد که سه چشم‌انداز دهستانی توریستی، پایدار، سالم، ایمن، زیبا و با آسایش، دهستانی با هویت و فرهنگی، مشارکت‌جو و جذاب برای گردشگران و در نهایت دهستانی کشاورزی و دامدار مدار به‌عنوان چشم‌اندازهای اصلی توسعه روستایی مورد توجه قرار گرفتند.

نتایج: مطابق با نتایج تحقیق می‌توان گفت که مشارکت دادن روستاییان می‌تواند به عنوان فرآیندی است که از طریق آن تهیدستان و محرومان سازماندهی می‌شوند تا بتوانند از طریق این سازماندهی به تلاش‌های توسعه‌ای مبادرت ورزند و اگر بتوان اقشار مختلف روستایی را در ایجاد عرصه و سازمان‌دهی مطلوب به خوبی راهنمایی و هدایت کرد، این عرصه و سازمان‌ها برای روستاییان به ابزاری برای بیان خواسته‌هایشان بدل می‌گردد که از این طریق می‌توانند به خواسته‌های منطقی خود دست پیدا کنند که در نهایت بهبود و ارتقای سطح مشارکت روستاییان؛ بهبود وضعیت اقتصادی و درآمدی و توسعه و پایداری روستایی ایجاد می‌شود.

کلیدواژه‌ها: توسعه روستایی، چشم‌انداز سازی روستایی، مدیریت مشارکتی روستایی، مدیریت روستایی، دهستان آبگرم شهرستان سرعین

مقدمه

مسائل و چالش‌های موجود پیرامون روستا و محیط اطراف آن، همواره از موضوعات مهم دنیای امروز پیرامون پایداری و توسعه پایدار بوده و هست (Li et al., 2019: 137). این مهم به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه که از جمعیت روستایی بیشتری هم برخوردارند اهمیت بیشتری دارد (Bhalla et al., 2019: 495). امروزه بسیاری از مناطق روستایی در این کشورها با مسائل و مشکلاتی مواجه هستند که زمینه را برای برنامه‌ریزی عمیق‌تر مهیا نموده است (Cebotari et al., 2017: 117). یکی از مهم‌ترین این مسائل و مشکلات که همواره ذهن برنامه‌ریزان توسعه و پایداری را به خود معطوف نموده است، توجه به اصل آینده‌نگری توسعه روستایی است (Lu et al., 2022). به همین دلیل، موضوع آینده و چشم‌انداز سازی توسعه روستایی در بطن مطالعات و برنامه‌ریزی توسعه آتی آن از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است (Wang and Yotsumoto, 2019: 190).

تغییر و تحولات روستایی در بستر زمان و مکان، پدیدآورنده مسائل و موضوعاتی است که ماهیت امروزی و آتی چشم‌انداز و توسعه آن را مشخص و هویدا می‌نماید (Portillo et al., 2019: 114). در فرآیند تاریخی تحولات مربوطه به توسعه روستایی، در دهه‌های ابتدایی پس از جنگ جهانی دوم، تغییر از نگرش رشد به‌سوی توسعه اجتماعی و انسانی، دربردارنده این پیام بود که برنامه‌ریزی متمرکز به‌تنهایی نمی‌تواند معادله توسعه را تبیین نماید (Fanzo, 2019: 292). در این دهه‌ها، بسیاری از کشورهای درحال توسعه به‌منظور دستیابی به توسعه اجتماعی و اقتصادی، به‌ویژه در نواحی روستایی، روش‌هایی را تحت عنوان راهبردهای توسعه روستایی آزمودند (مطیعی لنگرودی، ۱۳۸۵: ۱۴۷). موضوع مشارکت (در معنا و مفهوم چندبعدی آن) از موضوعات بسیار پراهمیت در توسعه و پیشرفت محسوب می‌گردد (Simpson & Cala, 2019: 1). امروزه بیشتر صاحب‌نظران توسعه روستایی معتقدند که دستیابی به توسعه‌ی پایدار بدون در نظر داشت تحولات گذشته و امروزی آن ممکن نیست و به‌تبع آن چشم‌انداز توسعه روستایی، ازجمله موضوعات نوین امروزی با الگوبرداری از چشم‌انداز سازی توسعه شهری است که موردتوجه مدیریت توسعه روستایی قرار گرفته است. نقش اهمیت چشم‌انداز سازی روستایی در برنامه‌های توسعه روستا بدان حد است که می‌توانیم بگوئیم که اگر چشم‌انداز سازی در برنامه‌ریزی‌های روستایی در میان اعضای جامعه روستایی نباشد و یا اندک باشد تعاملات و روابط میان افراد جامعه از تنظیم خارج می‌شود (ازکیا، ۱۳۸۸: ۱۰).

لذا از یک طرف به خاطر "بهبود بخشیدن به روش‌های سنتی تولیدات کشاورزی و بهره‌برداری بهینه از زمین و منابع تولید و توزیع محصولات کشاورزی و متعاقب آن تخفیف گرسنگی و محو فقر و از طرف دیگر به‌منظور نوسازی اجتماعی و فرهنگی روستاها که خود منبعث از توجه به مسائل انسانی و ضرورت‌های سیاسی است (Sandwell et al., 2019: 141)، موضوع توسعه روستایی و اهمیت آن آشکار می‌گردد و برای همین هم هست که گفته‌اند مشکلات آینده جهان سوم اعم از بیکاری، فقر، کمبود درآمد، گرسنگی، کمبود تولید و غیره باید در روستاها حل‌وفصل گردد (ابطحی، ۱۳۸۸: ۱۱). از این رو بی‌توجهی به تحولات اقتصادی روستایی و متعاقب آن اهمیت به تغییر و تحولات و چشم‌انداز روستایی، همچنان مسائل و مشکلات موجود در روستا را به‌ویژه در مقایسه با شهرها نمایش خواهد داد (Ristic et al., 2019: 18). لذا تبیین تحولات اقتصادی روستا و آثار آن بر تغییرات و تحولات چشم‌انداز روستایی زمینه‌ساز توسعه عینی و پایدار روستا با محوریت مشارکت روستاییان خواهد بود.

اما آنچه در این رهگذار از واقعیت‌های امروزی توسعه روستایی کشورمان قابل حصول است و در بسیاری از طرح‌ها و برنامه‌های توسعه روستایی مشاهده می‌گردد، اجرای طرح‌های آبادانی و توسعه روستایی در روستاها، بدون مشارکت روستایی است (ازکیا و غفاری، ۱۳۸۸: ۱۸). غفلت از تبیین تحولات روستایی و برآیند آن بر چشم‌انداز روستایی، روند توسعه‌پذیری روستایی را با مسائل و مشکلات جدی مواجه می‌نماید (Koopmans et al., 2019: 255) و گاه با عنایت به فقدان جدی شناخت از پتانسیل‌های محیطی و اجتماعی توسعه روستایی، چشم‌انداز سازی آتی توسعه روستا نیز با مسائل و مشکلات جدی مواجه شده و فرصت‌های توسعه را از دست می‌دهد. به‌طوری‌که پس از اتمام برنامه‌ها و پروژه‌ها، به دلیل عدم مشارکت روستائیان در جریان تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و اجرا، استقبالی در استفاده و بهره‌برداری از آن به عمل نمی‌آید (نجفی کانی و میرزاعلی، ۱۳۹۱: ۱۲۰). همچنین، ضرورت مشارکت جامعه محلی در فرآیند تصمیم‌گیری، علاوه بر مشارکت گسترده جامعه، به نفع خود آنهاست، زیرا اقدامات آماده‌سازی بر زندگی جامعه تأثیر می‌گذارد که توسط بسیاری از اندیشمندان به تفصیل روشن شده است (Prabhakarana et al., 2014). بنابراین، نگارندگان با علم به اهمیت موضوع این تحقیق و با بررسی منابع متعدد در حوزه توسعه روستایی و تبیین تحولات روستایی بر چشم‌انداز سازی و مشارکت روستاییان به مطالعه این موضوع در میان دهستان آبگرم شهرستان سرعین

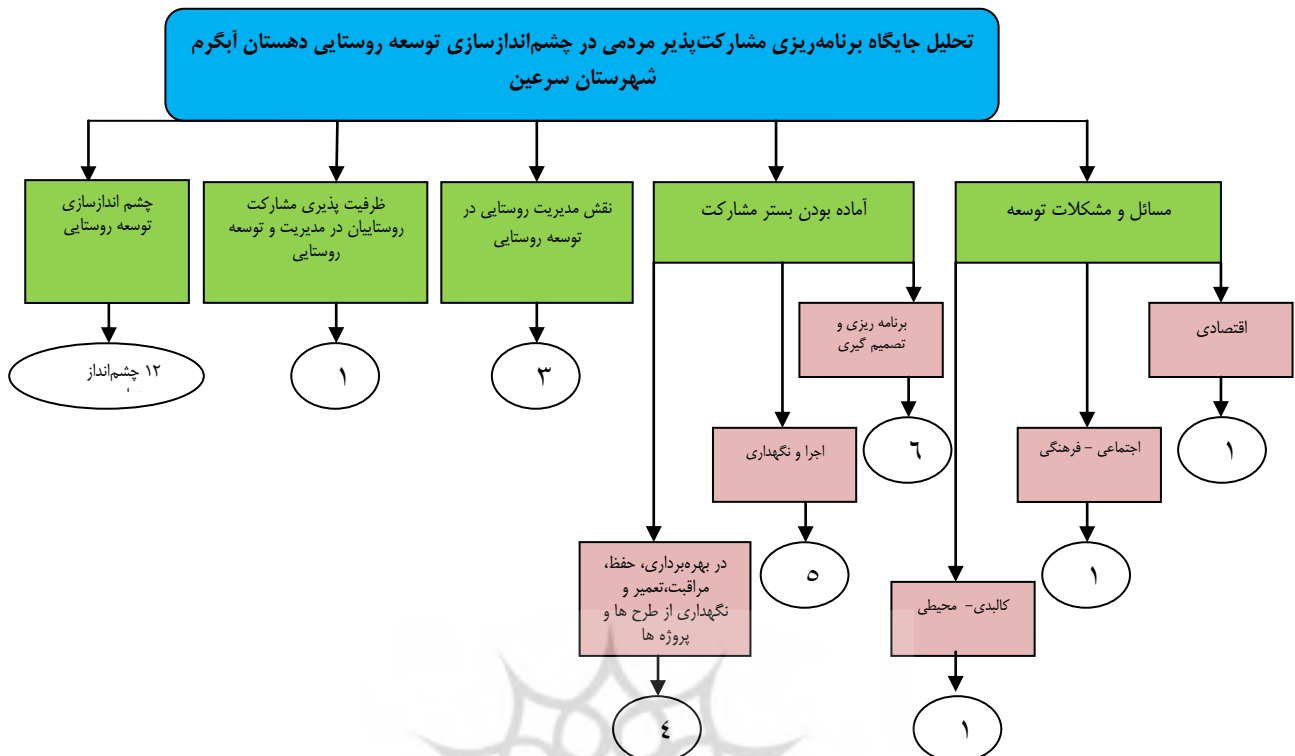
پرداخته است که سوال اصلی عبارتست از اینکه نقش و جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌اندازسازی توسعه روستایی چگونه است؟

مفهوم کلان چشم‌انداز سازی توسعه، عبارت است از آینده دور از دسترس و مطلوب یک فرد، شرکت و جامعه چشم‌انداز توسعه یک روستا، یعنی آرزوهایی برای آینده. چشم‌انداز کمک می‌کند که جایگاه آینده روستا خود را بهتر بشناسیم و از مزایا و فرصت‌هایی که در اختیارمان قرار می‌گیرد بهره‌مند شویم (زیاری و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۴۷).

مشارکت معادل اصطلاح participation انگلیسی است. این کلمه از ریشه part به معنی قسمت، جزء و بخش گرفته شده است. به معنای سهیم شدن در چیزی و یا گرفتن قسمتی از آن است. گاهی دو اصطلاح partnership, association نیز معادل با اصطلاح مشارکت آورده می‌شود (Longman's Dictionary, 2023). مشارکت، پذیرش اصل برابری مردم است و هدف آن همفکری، همکاری و تشریک مساعی افراد در جهت بهبود کمیت و کیفیت زندگی در تمامی زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است (Shore et al, 2018). مشارکت چند بخشی شامل مشارکت ذینفعان از نهادهای مختلف دولتی، غیردولتی، جامعه مدنی، کمک کننده، دانشگاهی و خصوصی است (Pomeroy-Stevens et al., 2016). برنامه ریزی شهری و روستایی سابقه ای غنی در مشارکت عمومی و ایجاد اجماع دارند و بر این اساس از دهه ۱۹۶۰ متون بسیاری از دانشگاهیان و متخصصان منتشر شده است (Foroughi et al., 2023).

مشارکت روستایی یعنی دخالت دادن مردم در فرایند تصمیم‌گیری‌ها و اجرای طرح‌ها و سهیم نمودن آنها در منافع طرح‌های توسعه و مداخله آنها در ارزیابی طرح‌ها (Mubita et al., 2017). مشارکت روستایی می‌تواند در صورت مدیریت بهینه و اثربخش، پایداری روستا را سبب شود که هم به محیط گسترده‌تر جامعه یعنی عوامل: اجتماعی-اقتصادی، سیاسی، مشارکت اجتماعی؛ و هم عوامل سازمانی و محیطی تأثیرات مطلوبی را بر جای گذارد (Colecraft et al., 2022). لیچفیلد معتقد است تنها زمانی مشارکت همه جانبه است که افراد محلی در روند برنامه ریزی مشارکت کامل داشته باشند (Lichfield, 1996). کایات (۲۰۰۲) نیز بحث می‌کند که مشارکت عمومی به تنهایی در مورد وابستگی بین دولت محلی و جامعه محلی نیست. اما این یک فرآیند مجوز است که برای تصمیم‌گیری به جامعه محلی داده می‌شود (Prabhakaran et al., 2014). همچنین، مطالعات داخلی مختلفی در زمینه مشارکت مردمی یافته‌ها و نتایج مهمی را اراه کرده اند (هاشمی و همکاران، ۱۴۰۳؛ یاسوری و امامی، ۱۴۰۰؛ مشکینی و همکاران، ۱۳۹۴؛ فراهانی و همکاران، ۱۳۹۴؛ نجفی کانی و میرزا علی، ۱۳۹۱؛ خادم‌الحسینی و عارفی پور، ۱۳۹۱).

در نگرش‌های نوین توسعه که بر توانمندسازی جامعه روستایی و مقوله‌های مشارکت و توسعه منابع انسانی تأکید می‌شود، توسعه روستایی را می‌توان فرایندی همه‌جانبه از تحولات رو به تکامل ساختارهای شکل‌دهنده زندگی روستایی نامید که منجر به ارتقاء سطح زندگی مادی و معنوی روستائیان با عنایت به مقوله پایداری می‌گردد (فتحی و مطلق، ۱۳۸۹). بسیاری از تلقی‌ها بر این است که توسعه روستایی یعنی توسعه اقتصادی، اما واقعیت این است که توسعه روستایی صرفاً بر روی شاخص‌های اقتصادی تمرکز نیم کند بلکه سایر حوزه‌ها را نیز در بر دارد (Hebinck et al., 2023). هرچند باید گفت که از طریق توسعه کشاورزی موفق نیز الزاماً توسعه روستایی محقق نمی‌شود. چون اولاً فواید توسعه کشاورزی عاید همه روستائیان نمی‌شود (بیش‌تر عاید زمین‌داران، به‌خصوص مالکان بزرگ می‌شود)، ثانیاً افزایش بهره‌وری کشاورزی باعث کاهش نیاز به نیروی انسانی می‌شود (حداقل در درازمدت) و این خود باعث کاهش اشتغال روستائیان و فقر روزافزون آنان و مهاجرت بیش‌تر به سمت شهرها می‌شود (امینی، ۱۳۸۷: ۱۳). برنامه‌های توسعه روستایی جزئی از برنامه‌های توسعه هر کشور به شمار می‌رود که برای دگرگون‌سازی ساخت اجتماعی - اقتصادی جامعه روستایی به کار می‌رود. این برنامه‌ها توسط دولت و کارگزاران آنها در مناطق روستایی اجرا می‌شود. این امر در میان کشورهای درحال توسعه، که دولت نقش اساسی در تلاش برای تجدید ساختمان جامعه به‌منظور هماهنگی با اهداف سیاسی و اقتصادی خاص به عهده دارد، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (پاپلی یزدی و ابراهیمی، ۱۳۸۵: ۵۳).

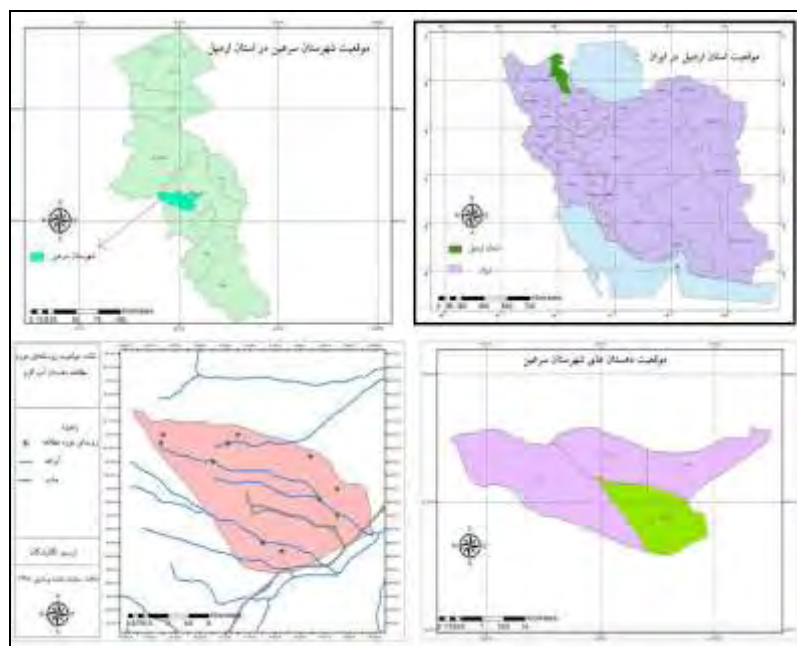
شکل ۱. شمای کلی نقشه مفهومی تحلیل جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌اندازسازی توسعه روستای دهستان آبگرم شهرستان سرعین

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش تحقیق بکار گرفته در آن نیز توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است که بعد از بررسی مفاهیم و مبانی مرتبط با موضوع پژوهش، جهت گردآوری اطلاعات از روش مطالعه میدانی (توزیع پرسشنامه در میان جامعه آماری) استفاده خواهد. در این مطالعه، روستاهای دهستان آبگرم شهرستان سرعین، به‌عنوان محدوده پژوهش، بررسی و مطالعه خواهد گردید و در گام نخست جهت تحلیل آن، مطالعات گسترده اسنادی و کتابخانه‌ای صورت گرفته و در گام بعدی نیز تعداد ۳۸۴ پرسشنامه (بر اساس مدل کوکران، در میان جامعه آماری، به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی، انجام خواهد گرفت. در نهایت با استفاده از مدل تحلیل SWOT تحلیل پرسشنامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و همچنین اطلاعات حاصل از آنالیز پرسشنامه‌ها، به بررسی عوامل مؤثر بر برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌اندازسازی توسعه روستایی اردبیل و همچنین ارائه پیشنهادات کاربردی پرداخته شده است.

قلمرو جغرافیایی پژوهش

دهستان آبگرم، بخشی از محدوده توریستی شهرستان سرعین استان اردبیل که امروزه به‌عنوان یکی از مناطق توریستی این شهرستان موردتوجه قرار دارد.

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها و بحث

یافته‌های توصیفی

با عنایت به این مهم که نوشتار حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد می‌باشد و لزوم رعایت حجم مناسب و متناسب با ساختار فصلنامه یکی از الزامات مهم نگارشی آن به شمار می‌رود، از ذکر اطلاعات توصیفی خودداری شده و مستقیماً به بررسی ابعاد موضوعی مهم‌تر پرداخته شده است. تحلیل راهبردی SWOT به ما کمک خواهد نمود تا شناخت دقیقی از وضعیت موجود محیطی، درونی و بیرونی محدوده مورد مطالعه داشته باشیم. به همین دلیل در این بخش به این مهم از یافته‌های اشاره شده است.

جدول ۱. ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (نقاط قوت) جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌اندازسازی توسعه روستایی

شماره	گویه	مجموع وزن‌ها	میانگین وزن‌ها	وزن نسبی	رتبه
O1	آب‌وهوای مطبوع در فصل گرم سال	45	4/5	0/042	5
O2	جاذبه‌های ورزشی و تفریحی	40	4	0/039	9
O3	تنوع طبیعی و بکر بودن آنها و چشم‌اندازهای متنوع جغرافیایی	48	4/8	0/045	2
O4	مستعد بودن برای سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی گردشگری	43	4/3	0/041	6
O5	وجود محیطی آرام و دور از هیاهوی شهری	45	4/5	0/042	5
O6	برخورداری از آب گرم معدنی	45	4/5	0/042	5
O7	فقدان محدودیت زمین برای استفاده گردشگری	43	4/3	0/041	6
O8	مهیا بودن حمل‌ونقل زمینی	48	4/8	0/045	2
O9	وجود امنیت برای مسافران روستایی	46	4/6	0/044	4
O10	وجود حس مهمان‌نوازی روستاییان	50	5	0/047	1
O11	بهبود شاخص‌های سواد، بهداشت و درمان، فرهنگی و ورزشی	41	4/1	0/04	8
O12	برخورداری روستاهای هدف از امکانات زیربنایی نظیر آب، برق، راه، ارتباطات، گاز و ...	43	4/3	0/041	6
O13	وجود نهاد مدیریتی دهیاری و شورای اسلامی در روستا	50	5	0/047	1
O14	وجود نیروی تحصیل‌کرده در داخل روستا	32	3/2	0/03	14
O15	وجود دانش بومی غنی مردم روستا در بخش کشاورزی	23	2/3	0/029	15
O16	انگیزه بالای روستاییان برای مشارکت در طرح‌های توسعه‌ای	39	3/9	0/037	10
O17	دسترسی بالای مردم به امکانات و خدمات عمومی در روستا	34	3/4	0/032	13
O18	تمایل زنان برای مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی داخل روستا	36	3/6	0/034	12

O19	وجود شرکت تعاونی دهیاری در داخل روستا	47	4/7	0/044	3
O20	اجرای طرح‌های توسعه‌ای در داخل روستا (طرح هادی، طرح بهسازی و نوسازی مسکن روستایی و ...)	21	2/1	0/023	16
O21	دسترسی روستا به اینترنت	38	3/8	0/036	11
O22	وجود سرمایه بالقوه انسانی	50	5	0/047	1
O23	وجود روحیه تولید محوری در میان مردم	42	4/2	0/04	7
O24	نرخ بالای مشارکت زنان در امور اقتصادی	50	5	0/047	1
O25	همدلی و همراهی روستایی و نرخ بالای سرمایه اجتماعی	48	4/8	0/045	2
	مجموع	-	104/7	1	-

همانطور که در جدول فوق قابل ملاحظه است، عواملی چون وجود حس مهمان‌نوازی روستاییان؛ وجود نهاد مدیریتی دهیاری و شورای اسلامی در روستا؛ وجود سرمایه بالقوه انسانی؛ نرخ بالای مشارکت زنان در امور اقتصادی از جمله مواردی هستند که دارای رتبه و وزن نسبی بالایی نسبت به سایر عوامل می‌باشند که از دید پاسخ دهندگان، مورد تاکید بوده‌اند.

جدول ۲. ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (نقاط ضعف) جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌اندازسازی توسعه

روستایی					
شماره	گویه	مجموع وزن‌ها	میانگین وزن‌ها	وزن نسبی	رتبه
W1	نامناسب بودن محیط کالبدی روستاها به دلیل تأخیر در اجرای طرح هادی	41	4/1	0/034	7
W2	کم توجهی به ظرفیت‌های گردشگری و پایین بودن سهم گردشگری در اقتصاد روستایی	50	5	0/041	1
W3	فقدان آمار و اطلاعات از ظرفیت و پتانسیل روستاها	42	4/2	0/035	6
W4	ضعف بنیه مالی روستاییان در تأمین هزینه های مدیریت محلی	49	4/9	0/04	2
W5	آسیب‌پذیری روستاییان در مقابل آسیب‌های اجتماعی	46	4/6	0/038	4
W6	فاصله زیاد با جاده های اصلی	21	2/1	0/018	14
W7	ضعف تبلیغات	41	4/1	0/034	7
W8	نبود مکان‌های اقامتی مجهز و پذیرایی مناسب برای مسافران	39	3/9	0/033	8
W9	وجود نرخ بالای بیکاری در جوانان داخل روستا	47	4/7	0/038	4
W10	کم انگیزگی جوانان داخل روستا برای ماندگاری در روستا	45	4/5	0/037	5
W11	عدم روحیه مشارکت زنان روستایی در فعالیتهای اجتماعی داخل روستا	19	1/9	0/015	16
W12	نامناسب بودن بهداشت عمومی داخل روستا	20	2	0/016	15
W13	نداشتن فضای سبز عمومی در داخل روستا	42	4/2	0/035	6
W14	محدودیت منابع مالی دهیاری برای اجرای طرح های اشتغالزایی در داخل روستا	49	4/9	0/04	2
W15	کمبود آشنایی مردم با تکالیف شهروندی در روستا و حقوق و وظایف دهیاری در داخل روستا	33	3/3	0/027	12
W16	نامناسب بودن شبکه حمل و نقل در داخل روستا	36	3/6	0/029	10
W17	تطبیق نداشتن خدمات رفاهی، فرهنگی و اجتماعی با نیازهای جامعه روستایی	46	4/6	0/038	4
W18	مشخص نبودن سهم روستاها از سرجمع اعتبارات و تسهیلات	47	4/7	0/038	4
W19	تبعیض در ارائه خدمات بین مناطق شهری و روستایی	50	5	0/041	1
W20	فقدان مدل و برنامه جامع بومی برای توسعه مناطق روستایی	35	3/5	0/028	11
W21	منسجم و کارا نبودن فعالیت های اجرایی میان دستگاههای اجرایی و خدمات رسان	42	4/2	0/035	6
W22	کیفیت نا مناسب محیط کالبدی روستاها	28	2/8	0/023	13
W23	نا مشخص بودن دارایی روستاییان؛ به ویژه اسناد مالکیت ملک و مسکن.	38	3/8	0/031	9
W24	عدم اطلاع کافی از برنامه های توسعه روستایی	48	4/8	0/039	3
W25	در اولویت نبودن مسائل روستا در میان مسئولین کشوری و استانی	39	3/9	0/033	8
W26	رقابتی و برنامه مدار نبودن محصولات متنوع تولیدی در روستا	49	4/9	0/04	2
W27	بهره گیری از روش های سنتی و به روز نشدن مهارت ها در امر تولیدات روستایی	50	5	0/041	1
W28	آسیب پذیری روستاها در مقابل حوادث و بلایای طبیعی	42	4/2	0/035	6
W29	گسترده‌گی فقر در محیط های روستایی و روش های نامناسب توانمند سازی	38	3/8	0/031	9
W30	آگاهی کمتر روستاییان به حقوق مدنی و قانونی جهت اخذ مطالبات فردی و گروهی	44	4/4	0/037	5
	مجموع	-	121/6	1	-

مطابق با بررسی‌های به عمل آمده، عواملی چون کم‌توجهی به ظرفیت‌های گردشگری و پایین بودن سهم گردشگری در اقتصاد روستایی؛ بهره‌گیری از روش‌های سنتی و به روز نشدن مهارت‌ها در امر تولیدات روستایی به عنوان عوامل مهم در نقاط ضعف ارزیابی عوامل داخلی تعیین شدند. در جدول (۳)، ماتریس فرصت‌ها از عوامل خارجی مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

جدول ۳. ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (فرصت‌ها) جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌اندازسازی توسعه روستایی

شماره	گویه	مجموع وزن‌ها	میانگین وزن‌ها	وزن نسبی	رتبه
O1	اشتغالزایی و ایجاد درآمد در منطقه	42	4/2	0/064	6
O2	برف مناسب در فصل زمستان	45	4/5	0/07	4
O3	اجرای ماده 394 قانون برنامه پنجم و آئین نامه اجرایی آن	32	3/2	0/05	11
O4	بهسازی و بازسازی جاده‌های منتهی به منطقه	36	3/6	0/055	10
O5	امکان دسترسی و شناخته شدن در استان و کشور	41	4/1	0/063	7
O6	سرمایه‌گذاری در تاسیسات زیربنایی و روبنایی	38	3/8	0/058	9
O7	توسعه تاسیسات گردشگری به‌عنوان یکی از راهبردهای توسعه	49	4/9	0/076	2
O8	وجود امکانات سخت افزاری و نرم افزاری مناسب در منطقه برای تربیت نیروی متخصص و کارآمد	29	2/9	0/045	12
O9	امکان جذب سرمایه‌گذار در مناطق روستایی	45	4/5	0/07	4
O10	بهره‌مندی از نظام مدیریت محلی در قالب شوراهای اسلامی و دهیاری‌ها	43	4/3	0/066	5
O11	وجود برنامه‌ها و طرح‌های توسعه و عمران روستایی	26	2/6	0/041	14
O12	حضور مردمی با فرهنگ اصیل و آموزه‌های دینی	50	5	0/077	1
O13	وجود کوه‌ها و ارتفاعات مناسب و نقش زیست محیطی آن‌ها	39	3/9	0/06	8
O14	استفاده از نیروهای متخصص و با تجربه در کادر اداری و پژوهشی گردشگری	27	2/7	0/041	13
O15	امکان افزایش بهره‌وری منابع آب، خاک، سرمایه و زیرساخت‌های موجود و بهره‌برداری مناسب از امکانات	48	4/8	0/073	3
O16	امکان سرمایه‌گذاری در مناطق روستایی با وجود زیرساخت‌های ایجاد شده	38	3/8	0/058	9
O17	نبود منابع و چشم‌اندازهای طبیعی و فرهنگی در مناطق گردشگری رقیب	21	2/1	0/033	15
-	مجموع	-	64/9	1	-

فرصت‌ها به عنوان عوامل اصلی در محیط خارجی هستند که می‌توانند نقش بسزایی را ایفا کنند. مطابق با بررسی‌های به عمل آمده، عواملی فوق به عنوان فرصت‌های اصلی در نظر گرفته شده‌اند که عواملی چون توسعه تاسیسات گردشگری به‌عنوان یکی از راهبردهای توسعه؛ حضور مردمی با فرهنگ اصیل و آموزه‌های دینی به عنوان اصلی‌ترین عوامل در نظر گرفته شدند.

جدول ۴. ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (تهدیدها) جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌اندازسازی توسعه روستایی

شماره	گویه	مجموع وزن‌ها	میانگین وزن‌ها	وزن نسبی	رتبه
T1	گسترش بی ضابطه تقاضای احداث خانه‌های دوم و ویلایی در منطقه	43	4/3	0/066	6
T2	تهدیدهای زیست محیطی و ایجاد خسارت و زیان به آثار طبیعی مانند خشکسالی	27	2/7	0/042	13
T3	کم توجهی به اجرای مصوبات طرح‌های توسعه و عمران روستایی و سازوکارهای مورد نیاز آن	38	3/8	0/059	10
T4	عدم تناسب برنامه‌های آموزشی و ترویجی با نیازهای جامعه‌ی روستایی	42	4/2	0/065	7
T5	یخبندان در ۵ ماه از سال	31	3/1	0/048	12
T6	رقابت منطقه‌ای با منطقه گردشگری سرعین و مناطق گردشگری دیگر در استان	50	5	0/077	1
T7	پایین بودن سطح بهداشت و کمبود امکانات خدماتی	20	2	0/03	14
T8	پراکنش نامناسب فصلی گردشگران	46	4/6	0/071	3
T9	عدم تناسب راه با توجه به وسیله نقلیه مدرن امروزی	39	3/9	0/06	9
T10	کمبود تشکلات و انجمن‌های مردم نهاد در سطح منطقه	45	4/5	0/069	4
T11	دگرگونی در ساختار اجتماعی دهستان آبگرم شهرستان سرعین	47	4/7	0/073	2
T12	پایین بودن سهم منطقه در کارآفرینی و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید	39	3/9	0/061	8
T13	کمبود مراکز آموزش و ترویج در بخش‌های تولیدی در سطح منطقه	44	4/4	0/067	5

T14	ضعف سازوکار موجود در حفظ، نگهداری و تحویل پروژه های عمرانی	46	4/6	0/071	3
T15	ضعف باور و تمایل دستگاه‌های اجرایی به مشارکت روستاییان در برنامه‌ریزی و اجرا	43	4/3	0/066	6
T16	افزایش نرخ بیکاری	12	1/2	0/019	15
T17	تهدید و تضعیف نهاد خانواده در روستاها	36	3/6	0/056	11
	مجموع	-	64/8	1	-

مطابق با بررسی‌های به‌عمل آمده، عواملی چون رقابت منطقه‌ای با منطقه گردشگری سریعین و مناطق گردشگری دیگر در استان؛ دگرگونی در ساختار اجتماعی دهستان آبگرم شهرستان سریعین؛ ضعف سازوکار موجود در حفظ، نگهداری و تحویل پروژه‌های عمرانی به عنوان اصلی‌ترین تهدیدهای دهستان آبگرم در زمینه برنامه‌ریزی مشارکت پذیر مردمی و حتی توسعه روستایی می‌باشند که جهت تحلیل و بررسی، به مرحله بعد راه می‌یابند.

مطابق با بررسی‌های به‌عمل آمده و با عطف به موضوع و هدف تحقیق، فرضیه‌های زیر مطرح می‌شوند:

- برنامه‌ریزی و مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سریعین در آماده‌سازی بستر لازم برای مشارکت روستاییان (مشارکت پذیری) در رابطه با مراحل اجرای طرح روستایی نقش داشته است.

- مسائل اقتصادی، به‌عنوان مهم‌ترین مسائل و مشکلات جهت توسعه روستاهای دهستان آبگرم شهرستان سریعین شهرستان اردبیل می‌باشد.

- مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سریعین در توسعه پایدار روستایی نقش داشته است.

تحلیل SWOT نشان می‌دهد که از دیدگاه مردم و مسئولین، مؤلفه وجود امنیت برای مسافران روستایی، وجود نهاد مدیریتی دهیاری و شورای اسلامی در روستا، وجود سرمایه بالقوه انسانی و نرخ بالای مشارکت زنان در امور اقتصادی در منطقه با میانگین رتبه‌ای ۵ و وزن نسبی ۰/۰۴۷ به‌عنوان مهم‌ترین نقاط قوت داخلی در دهستان آبگرم شهرستان سریعین و بخصوص روستاهای اقبلق رستم خانی و اقبالغ آقاجان خان مورد مطالعه قرار دارد. اجرای طرح‌های توسعه‌ای در داخل روستا (طرح هادی، طرح بهسازی و نوسازی مسکن روستایی و ...) با میانگین رتبه‌ای ۲/۱ و وزن نسبی ۰/۰۲۳ دارای کم‌امتیازترین نقطه قوت داخلی در تحقق چشم‌انداز سازی توسعه روستایی دهستان آبگرم شهرستان سریعین شهرستان اردبیل می‌باشد که خود نیازمند توجه جدی به این مقوله می‌باشد. زیرا تحقق کامل و درست طرح‌های توسعه‌ای در روستاها به نوبه‌ی خود هم می‌تواند نیازهای روستاییان را مرتفع سازد و هم جلوه و چهره روستاهای مورد مطالعه را شاخص‌تر سازد. علاوه بر این از دیدگاه مسئولین کم‌توجهی به ظرفیت‌های گردشگری و پایین بودن سهم گردشگری در اقتصاد روستایی، تبعیض در ارائه خدمات بین مناطق شهری و روستایی و بهره‌گیری از روش‌های سنتی و به روز نشدن مهارت‌ها در امر تولیدات روستایی با میانگین رتبه‌ای ۵ و وزن نسبی ۰/۰۴۱ به‌عنوان مهم‌ترین نقطه‌ضعف داخلی در زمینه تحقق چشم‌انداز سازی توسعه روستایی دهستان آبگرم شهرستان سریعین است. نیز مؤلفه عدم روحیه مشارکت زنان روستایی در فعالیت‌های اجتماعی داخل روستا با میانگین رتبه‌ای ۱/۹ و وزن نسبی ۰/۰۱۵ کمترین اولویت را در نقاط ضعف داخلی داراست. همچنین مسئولین در مورد فرصت‌های بیرونی اظهار داشته‌اند که حضور مردمی با فرهنگ اصیل و آموزه‌های دینی با میانگین رتبه‌ای ۵ و وزن نسبی ۰/۰۷۷ به‌عنوان مهم‌ترین فرصت بیرونی و پس از آن توسعه تأسیسات گردشگری به‌عنوان یکی از راهبردهای توسعه با میانگین رتبه‌ای ۴/۹ با وزن نسبی ۰/۰۷۶ در اولویت بعدی می‌باشد. درحالی که نبود منابع و چشم‌اندازهای طبیعی و فرهنگی در مناطق گردشگری رقیب با میانگین رتبه‌ای ۲/۱ و وزن نسبی ۰/۰۳۳ به‌عنوان گزینه کم اهمیت در فرصت‌های بیرونی به‌منظور تحقق چشم‌انداز سازی توسعه روستایی دهستان آبگرم شهرستان سریعین توسط مسئولین بیان شده است. همچنین اعتقاد بر این بوده است رقابت منطقه‌ای با منطقه گردشگری سریعین و مناطق گردشگری دیگر با میانگین رتبه‌ای ۵ و وزن نسبی ۰/۰۷۷ به‌عنوان مهم‌ترین تهدید خارجی و افزایش نرخ بیکاری با میانگین رتبه‌ای ۱/۲ و وزن نسبی ۰/۰۱۹ در تهدیدات خارجی، کم اهمیت ترین گزینه در تحقق چشم‌انداز سازی توسعه روستایی دهستان آبگرم شهرستان سریعین مطرح می‌شود.

چشم‌انداز سازی توسعه روستایی

چشم‌انداز بیانگر مقصد و نهایی است که جامعه می‌خواهد در آینده به آن دست یابد. به بیان ساده‌تر چشم‌انداز بیانگر آن نقطه ایده آلی است که جامعه هدف در آرزوی رسیدن به آن است. از این جهت روستاها دارای چشم‌انداز، آینده مطلوب خود را خواهند آفرید، لیکن روستاهای فاقد چشم‌انداز، توسط روندهای موجود به سمت آینده سوق داده خواهند شد و بدین سبب امر تدوین و اجرای چشم‌انداز، دیگر نه یک انتخاب بلکه به یک ضرورت تبدیل شده است.

جدول ۵. توزیع پراکندگی پاسخگویان بر حسب میزان تحقق چشم‌انداز محتمل دهستان آبگرم

با توجه به ظرفیت‌ها و محدودیت‌های محیطی

شماره گویه	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		بسیار کم		میانگین
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱	۲۸/۵	۱۰۹	۹۰	۲۴/۲	۴۸	۱۲/۹	۵۷	۱۵/۳	۷۱	۱۹/۱	۳/۳۷
۲	۳۴/۷	۱۲۸	۱۱۲	۳۰/۴	۴۱	۱۱/۱	۴۵	۱۲/۲	۴۳	۱۱/۷	۲/۶۴
۳	۲۵/۳	۹۴	۱۰۶	۲۸/۵	۵۱	۱۳/۷	۳۷	۹/۹	۸۴	۲۲/۶	۳/۲۳
۴	۲۶/۵	۹۹	۱۵۳	۴۰/۹	۳۲	۸/۶	۴۰	۱۰/۷	۵۰	۱۳/۴	۳/۵۶
۵	۲۶/۱	۹۸	۱۰۵	۲۷/۹	۷۳	۱۹/۴	۳۸	۱۰/۱	۶۲	۱۶/۵	۳/۳۶
۶	۳۷/۴	۱۰۲	۹۰	۲۴/۲	۷۶	۲۰/۴	۳۲	۸/۶	۷۲	۱۹/۴	۳/۳۱
۷	۲۸/۷	۱۰۸	۱۰۰	۲۶/۶	۸۸	۲۳/۴	۳۲	۸/۵	۴۸	۱۲/۸	۳/۵
۸	۲۶/۶	۹۸	۱۰۹	۲۹/۵	۶۵	۱۷/۶	۳۲	۸/۷	۶۵	۱۷/۶	۳/۳۸
۹	۲۳/۳	۸۸	۹۸	۲۵/۹	۱۰۰	۲۶/۵	۵۵	۱۴/۶	۳۷	۹/۸	۳/۳۸

مطابق اطلاعات موجود در جدول (۵) با توجه پاسخ پرسش شوندگان، از میان گویه‌های مربوط به چشم‌انداز محتمل، گویه ۲ "دهستانی توریستی، پایدار، سالم، ایمن، بانشاط، زیبا و باآسایش" بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده است. از دید روستاییان چشم‌انداز چهارم یعنی "دهستانی باهویت و فرهنگی، مشارکت‌جو و جذاب برای گردشگران" با توجه به شناخت ظرفیت‌ها و محدودیت‌های محیطی برای آینده دهستان آبگرم امکان‌پذیرتر می‌باشد. نمودار ذیل که بر اساس دیدگاه مستقیم مردم و مسئولین روستایی امر به دست آمده است، انعکاس حقیقی از آینده دهستان بر اساس واقعیت‌های موجود طبیعی، محیطی، فرهنگی، اقتصادی و در نهایت آرزو خواست ساکنین روستایی دهستان است. این مهم با توجه به اینکه بر اساس شناخت و توجه ویژه جامعه روستایی به محدوده زیستی خود مورد تأکید قرار گرفته است، نیازمند توجه استراتژیک و تدوین برنامه‌های عملیاتی برای اجرایی نمودن آن دارد. بر این اساس، در این بخش از پایان‌نامه، حسب دیدگاه مردم منطقه به بررسی پویای محیطی منطقه بر اساس راهبرد مناسب جهت تحقق چشم‌انداز سازی توسعه روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین پرداخته و این مسیر را با بهره‌گیری از نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای موجود، به تصویر کشیده است. پس از مصاحبه‌ای نسبتاً طولانی با گروه‌های مورد بحث در زمینه پتانسیل‌ها و مشکلات موجود دهستان که منجر به آماده‌سازی افراد جهت مشارکت در تدوین فرآیند چشم‌انداز سازی آتی دهستان شد، در این مرحله جهت تدوین چشم‌انداز ۱۰ ساله دهستان شرقی، سؤالی تعیین کننده با این مضمون از مخاطب پرسیده شد.

۱. دهستانی با نظام مدیریت یکپارچه هماهنگ، برنامه محور، توانمند و مردم مدار
۲. دهستانی توریستی، پایدار، سالم، ایمن، بانشاط، زیبا و باآسایش
۳. دهستانی با اقتصاد پویا، توانمند، دانش محور و رقابتی
۴. دهستانی باهویت و فرهنگی، زیبا و جذاب برای گردشگران
۵. دهستانی با اقتصاد کشاورزی- دامداری مبتنی بر دانش محور و رقابتی
۶. دهستانی پاک، روان و سبز
۷. دهستانی کشاورزی و دامدار مدار
۸. دهستانی خلاق و با مردمی مشارکت‌جو
۹. دهستانی کارا و پاسخگو

جدول ۶. نحوه ارزش گذاری گزینه‌های مربوط به فرم پرسشنامه چشم‌اندازهای توسعه دهستان آبگرم

چشم‌انداز محتمل	پتانسیل بسیار کم درصد	پتانسیل کم درصد	پتانسیل متوسط درصد	پتانسیل مناسب (درصد)	پتانسیل بسیار مناسب (درصد)	مجموع درصد رأی دهندگان به گزینه مناسب و بسیار مناسب	رتبه هر چشم‌انداز از دیدگاه ساکنین دهستان
دهستانی پاک، روان و سبز	۱۰	۷/۱۴	۱۳/۵	۳۵	۳۵	۷۰	۴
دهستانی خلاق و با مردمی مؤمن	۱۰/۷	۶/۴	۱۳/۵	۳۷/۱۴	۳۵/۱۴	۶۹/۳	۵
دهستانی توریستی، پایدار، سالم، ایمن و باآسایش	۱۲/۱۴	۴/۲	۱۰	۴۶/۴	۲۷/۸	۷۴/۲۸	۱
دهستانی کشاورزی و دامدار مدار	۷/۸	۱۰/۷	۱۷/۸۵	۳۴/۲	۳۶/۴۲	۷۰/۷	۳
دهستانی با هویت و فرهنگی، مشارکت جو و جذاب	۵	۱۴/۲	۷/۱۴	۴۲/۱۴	۳۱/۴	۷۲/۵۷	۲

جدول فوق که حاصل تلفیق نظرات دو گروه مورد مطالعه است، چشم‌اندازهای مختلف مورد وفاق مردم، مسئولین و نخبگان دهستان آبگرم را نشان می‌دهد. در این میان سه مورد از میان چشم‌اندازهای مطرح شده به‌عنوان سناریوهای اصلی، از مواردی بودند که می‌بایستی برای آن‌ها، برنامه‌های مختلف اجرایی پیاده شود. دهستانی توریستی، پایدار، سالم، ایمن، زیبا و باآسایش، اولین چشم‌انداز مورد اشاره جامعه مورد مطالعه (مردم دهستان آبگرم) می‌باشد. حفظ سنن و آداب رسوم اصیل منطقه، همگنی بالای جمعیت شهرستان به لحاظ نزدیکی و مشابهت زبانی، فرهنگی و مذهبی، افزایش سطح آگاهی مردم، گسترش فضاهای فرهنگی، گسترش همکاری بین مردم و مدیریت روستایی، اعتماد سازی متقابل بین مردم و مسئولین، تقویت حس تعلق خاطر به دهستان، اجرایی تر شدن و یا تحقق بیشتر اهداف تعیین شده توریستی و سرمایه‌های عظیم اجتماعی در روند تحقق اهداف تعیین شده، بهره‌رسانی از امکانات یا سرمایه‌های اجتماعی و ... از جمله مسائلی بودند که در مصاحبه با مردم و مسئولین، جهت انتخاب سناریوی اول چشم‌انداز دهستان مورد توجه قرار گرفتند. دهستانی با هویت و فرهنگی، مشارکت جو و جذاب برای گردشگران، دومین چشم‌انداز دهستان بود که با هدف ایجاد زمینه‌هایی جهت تبدیل دهستان به یکی از مناطق اصلی تولیدکننده محصولات کشاورزی - دامداری و مبتنی بر دانش و اصول رقابتی است که تلفیق نظرات گروه‌های سه-گانه مورد بحث در این زمینه را می‌توان در مسائلی چون فراهم بودن بستر محیطی، وضعیت دامی و همچنین اراده مدیران دهستان بر توسعه اقتصادی کشاورزی و دامداری برشمرد. دهستانی کشاورزی و دامدارمدار نیز به‌عنوان سومین چشم‌انداز مورد اشاره جامعه مورد مطالعه می‌باشد که ایجاد و تاسیس کارخانجات مرتبط با کشاورزی و صنایع غذایی، حمایت از بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به سمت صنایع غذایی و مرتبط با کشاورزی، جذب مواد و منابع خام و تبدیل آنها به منابع و کالاهای تمام شده (کشاورزی، خدماتی و منابع انسانی در جهت افزایش تولید ناخالص داخلی، جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید به سوی دهستان بر اساس فرصت‌ها و ظرفیت‌های جدید و جذب مواد و منابع خام و تبدیل آنها به منابع و کالاهای تمام شده کشاورزی، خدماتی و منابع انسانی در جهت افزایش تولید محصولات کشاورزی و دامی، زمینه‌های مهم توسعه دهستان بر مبنای اصلی توجه به زمینه‌های کشاورزی و دامی است.

شکل ۳. اولویت‌های توجه بر چشم‌اندازسازی توسعه دهستان

دستیابی به این چشم‌اندازها که با دیدگاه و مشارکت مستقیم روستاییان به دست آمده است، نیازمند تدوین و برنامه‌ریزی دقیق با رویکرد مطالعات راهبردی توسعه روستایی است که در این بخش از مطالعه با توجه به محورهای فوق، بدان اشاره می‌گردد.

جدول ۷. SWOT چشم‌انداز دهستانی توریستی پایدار، سالم، ایمن، با نشاط و زیبا

موضوع	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصتها	تهدیدها
محیط زیست	تنوع در گونه‌های زیستی تنوع در توپوگرافی منطقه	ضعف معرفی استعدادهای محیطی	توجه به پتانسیل‌های محیطی ایجاد پارک‌های مطالعاتی گونه‌های گیاهی و جانوری در راستای توسعه پایدار، وجود پتانسیل آب معدنی	کم توجهی به توانهای محیطی عدم بهره برداری مناسب از استعدادهای منطقه، تبدیل باغات و مزارع به کاربریهای دیگر
امنیت	پیشینه تاریخی قوی و اصالت فرهنگی مردم، پابندی به فرهنگ بومی منطقه فراهم بودن بستر توسعه انسانی در مرکز دهستان	گسترش فرهنگ غیر بومی عدم توجه و تبلیغ فرهنگ اصیل بومی، گسترش فعالیتهای اقتصادی بازاری نهادهای نظامی، افزایش میزان بیکاری، ضعف توجه به نیازهای نسل امروز، مهاجرت گسترده از سایر مناطق و روستاها	باروری فرهنگی جامعه با استفاده از قرابت فرهنگی مناطق همجوار ایجاد بستر مناسب برای جذب افراد تحصیل کرده و متعهد به منطقه کاهش نابرابریهای درآمدی	تهاجم فرهنگی بیگانه خود باختگی فرهنگی
پایداری	تنوع در چشم‌اندازهای محیط طبیعی، توجه به نما سازی ساختمانها، ساماندهی فضاهای دهستان، ساماندهی مشاغل در سطح دهستان	تغییر کاربری اراضی، دفع نامناسب زباله‌ها و نخاله‌های دهستان، دفع نا مناسب آبهای سطحی، عدم حاشیه سازی رودخانه مرکز شهر، عدم وجود سرویسهای بهداشتی - رفاهی برای گردشگران، چشم‌انداز بصری نامناسب برخی ساختمانهای حاشیه ای	توان مدیریتی بخش خصوصی در کنترل آلودگی محیطی	بی توجهی به مدیریت فضاهای عمومی، عدم توجه به آلودگی بصری
گردشگری	وجود مراکز عمده گردشگری (تاریخی - طبیعی) در منطقه ایجاد بستر مناسب برای استفاده از امکانات گردشگری و ایجاد مراکز اطلاع رسانی	عدم رسیدگی کافی به مراکز جذب گردشگر، عدم معرفی مناسب سایندهای گردشگری عدم به چشم‌انداز بصری بازاری، عدم مدیریت تورهایی خرید روزانه، کمبود امکانات رفاهی مسافران	گسترش صنعت توریسم توسعه زیرساخت های گردشگری برای کل سال مقابله با روند افزایشی نرخ بیکاری جوانان	بی توجهی به مسائل زیست محیطی، ضعف توجه به نیاز روز گردشگران
ایمنی	توجه به شاخصهای ایمن سازی نقاط توریستی دهستان ایمن سازی محدوده رودخانه‌ای	عدم آموزشهای لازم به‌ویژه در زمینه تورهایی گردشگری در حوزه ایمنی، عدم آموزشهای لازم ساکنین دهستان در زمینه آشنایی با اصول اولیه ایمنی کاری، زندگی و گردشگری	بکر بودن زمینه های توسعه ایمن سازی محیطی توسط پیمانکاران مختلف، توسعه فعالیتهای آموزشی ایمن سازی محیطی توسط نهادهای دانشگاهی و دولتی	توسعه ساخت و ساز در منطقه بدون توجه به شاخصهای ایمن سازی، ضعف توجه شهروندان و پیمانکاران توسعه گردشگری به ضوابط توسعه ایمنی در منطقه

همانطور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، چشم‌انداز تحت عنوان ۱ "دهستانی توریستی پایدار، سالم، ایمن، با نشاط و زیبا" دارای عواملی چون محیط زیست؛ امنیت؛ پایداری؛ گردشگری؛ ایمنی می‌باشد که در راستای چشم‌انداز تدوین شده‌اند.

جدول ۸. SWOT چشم‌انداز ۲؛ دهستانی با هویت و فرهنگی، زیبا و جذاب برای گردشگران

موضوع	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصتها	تهدیدها
هویت فرهنگی	حفظ سنن و آداب رسوم اصیل منطقه همگنی بالای جمعیت دسپتان به لحاظ قرابت زبانی، فرهنگی و مذهبی افزایش سطح آگاهی مردم گسترش فضاهای فرهنگی	ضعف نسبی امنیت اجتماعی پایین بودن فرهنگ مشارکت عمومی کمبود امکانات آموزشی (پالکارتها، بروشورها و برنامه های آموزشی)	امکان متبلور شدن خلاقیت ها و استعداد های فردی افراد به دلیل فراهم بودن شرایط مشارکت وجود سرمایه های عظیم اجتماعی در روند تحقق اهداف تعیین شده	بالا بودن نسبت بیسواد در میان زنان نسبت به مردان امکان کم‌رنگ شدن سایر کارکردها و عملکردهای روستایی به دلیل بهره مندی از هویتی فرهنگی غالب
روستاییان مشارکت جو	گسترش همکاری بین مردم و مدیریت روستایی اعتماد سازی متقابل بین مردم و مسئولین تقویت حس تعلق خاطر به روستا و منطقه اجرایی تر شدن و یا تحقق بیشتر اهداف تعیین شده	-	حضور گروه های مختلف اجتماعی و سنی در فضاهای شهری مکان سازی یا ایجاد روستاهای با هویت موثر و مفید در روحیه ساکنین و عامل ترغیب کننده گردشگران به روستاها و عامل رونق اقتصادی امکان برنامه‌ریزی برای طرح های بزرگ به دلیل بهره زیادی از امکانات یا سرمایه های اجتماعی و جنبه های مشارکتی مردم	امکان توقف کامل برنامه ها و طرح های روستایی به دلیل شرکت عقاید یا ایجاد تقابلات در بخشی از روند اجرای برنامه یا طرح
روستامداری	مکان سازی یا ایجاد روستاهایی با هویت موثر و مفید در روحیه ساکنین و عامل ترغیب کننده گردشگران به روستاها و عامل رونق اقتصادی	-	-	وجود دیدگاه های متضاد و گوناگون بسیار زیاد و حتی گاهی در تقابل با هم
گردشگری	وجود مراکز عمده گردشگری (تاریخی - طبیعی) در منطقه ایجاد بستر مناسب برای استفاده از امکانات گردشگری و ایجاد مراکز اطلاع رسانی	عدم رسیدگی کافی به مراکز جذب گردشگر عدم معرفی مناسب سایت‌های گردشگری عدم به چشم‌انداز بصری بازاری، عدم مدیریت تورهایی خرید روزانه کمبود امکانات رفاهی مسافران	گسترش صنعت توریسم توسعه زیرساخت های گردشگری برای کل سال، مقابله با روند افزایشی نرخ بیکاری جوانان	بی توجهی به مسائل زیست محیطی، ضعف توجه به نیاز روز گردشگران

در جدول فوق؛ عواملی چون هویت فرهنگی؛ روستاییان مشارکت جو؛ روستامداری؛ گردشگری به عنوان عوامل اصلی چشم‌انداز ۲ تحت عنوان دهستانی با هویت و فرهنگی، زیبا و جذاب برای گردشگران می‌باشند که به عنوان عوامل موثر در راستای تدوین آن هستند.

جدول ۹. SWOT چشم‌انداز ۳؛ دهستانی کشاورزی و دامدار مدار

موضوع	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصتها	تهدیدها
مجتمع کشت و صنعت	امکان توسعه مجتمع کشت و صنعت سریع تجمیع زمینهای کوچک کشاورزان	فقدان مدیریت کارآمد در کشت و صنعت استفاده ناکارآمد از توانها و پتانسیل های موجود محیطی	تجمیع زمین‌های کوچک کشاورزان، الگوسازی برای کشاورزان خرده مالک برای تجمیع و اداره گروهی زمین‌های کشاورزی، برگزاری کارگاه های آموزشی برای دامداران و کشاورزان نیمه صنعتی	تاثیر منفی مدیریت مجتمع برای استفاده از تجربیات در زمینه های مهندسی مدیریت
آموزش عالی	وجود مراکز آموزش عالی مختلف در شهرستان	استفاده از رشته‌های غیر مرتبط با نیازهای منطقه عدم ارتباط قوی آموزش عالی با مراکز تولیدات کشاورزی و دامی	ایجاد شرکتهای دانش بنیان در سطح منطقه، ایجاد رشته‌های علوم دامی و کشاورزی در مقیاس بزرگ، تبدیل اقتصاد کشاورزی - دامداری سنتی به صنعتی تربیت نیروی کار فنی متناسب با نیاز منطقه	تربیت کارشناسان بیکار و غیر فنی در منطقه تربیت جوانان در رشته‌های خدماتی بیش از نیاز

وجود زمینهای حاصلخیز در مقیاس وسیع	فعالیت نیروی کار در بخش خدماتی غیر بومی	استفاده از سرمایه موجود در منطقه	وجود گروه‌های منسجم در گسترش کالاهای قاچاق
کشاورزی	گسترش فعالیتی جوانان در بازار سیاه کالاهای وارداتی	استفاده از نیروی انسانی کارآمد و خلاق	سود آوری فعالیت در صنعت تجارت از نوع بازار سیاه
وجود منابع آب کافی در منطقه	سرمایه گذاری بزرگان روستا در گسترش فعالیت مغازه داری	توسعه صنایع تبدیلی کشاورزی	عدم حمایت دولت از صنایع مرتبط
وجود مراعات حاصلخیز در گسترش منطقه	فعالیت نیروی کار در بخش خدماتی غیر بومی	استفاده از سرمایه موجود در منطقه	وجود گروه‌های منسجم در گسترش کالاهای قاچاق
دامداری	گسترش فعالیتی جوانان در بازار سیاه کالاهای وارداتی	استفاده از نیروی انسانی کارآمد و خلاق	سود آوری فعالیت در صنعت تجارت از نوع بازار سیاه
وجود منابع آب کافی در منطقه	سرمایه گذاری بزرگان شهر در گسترش فعالیت مغازه داری	توسعه صنایع تبدیلی دامداری	عدم حمایت دولت از صنایع مرتبط

در جدول فوق، عواملی چون مجتمع کشت و صنعت آموزش عالی؛ کشاورزی؛ دامداری به عنوان عوامل موثر در چشم‌انداز ۳ تحت عنوان دهستانی کشاورزی و دامدار مدار می باشند.

جدول ۱۰. راهبرد چشم‌انداز ۱؛ دهستانی توریستی، پایدار، سالم، ایمن، زیبا و باآسایش

- شناسایی فضاهای نمونه گردشگری در سطح دهستان و حوزه نفوذ آن - ایجاد زیر ساخت های لازم جهت بهره گیری از فضاهای گردشگری دهستان و محدوده اطراف - ایجاد مجتمع‌ها و فضاهای نمونه گردشگری در تپه های مشرف به دهستان و محدوده اطراف - بهره گیری از پتانسیل‌های گردشگری طبیعی و فضاهای نمونه ی گردشگری دهستان و محدوده اطراف - هویت بخشی به سیمای دهستان مبتنی بر ارزش های طبیعی - بازآفرینی و روزآمد سازی معماری ایرانی- اسلامی در دهستان و محدوده اطراف - فراهم سازی امکانات لازم جهت استفاده از جاذبه های گردشگری دهستان و محدوده اطراف - ارائه تسهیلات حمایتی جهت احداث هتل های سنتی و هتل- آپارتمان در راستای جذب گردشگر دهستان و محدوده اطراف - رونق بخشیدن به گردشگری از طریق تبلیغات و آموزش و کارهای فرهنگی - ایجاد زمینه های لازم جهت سرمایه گذاری بخش خصوصی در بخش گردشگری دهستان و محدوده اطراف - بهره گیری از جدید ترین و مناسب ترین روش های جذب گردشگر در دهستان و محدوده اطراف - گسترش فعالیت های مرتبط با گردشگری در ایام نوروز در دهستان و محدوده اطراف - ایجاد فعالیت های مرتبط با گردشگری طبیعی و تاریخی- فرهنگی در دهستان و محدوده اطراف - ارتقای سطح فرهنگ و آموزش عمومی از طریق افزایش مراکز اطلاع‌رسانی در دهستان و محدوده اطراف - ایجاد نما و منظر مناسب و ترمیم اثرات منفی فعالیت های گذشته بر نما و منظر دهستان و محدوده اطراف - احیاء، بهسازی، باز سازی و نوسازی نماها و بافت های فرسوده در دهستان و محدوده اطراف - توسعه و ساماندهی بازارچه های نقطه ای در دهستان و محدوده اطراف - مطالعات طراحی، ساخت، تاسیس، ایجاد و نگهداری مبلمان روستایی - آموزش ساکنین با استفاده از رسانه های (صدا، سیما، روزنامه و ...) جهت مشارکت در زیبا سازی محیط دهستان و محدوده اطراف - ایجاد پایگاه اطلاعاتی مبلمان روستایی در محیط دهستان و محدوده اطراف - تبدیل صنعت گردشگری به‌عنوان یکی از مهم ترین منابع تولید درآمد و ثروت دهستان و محدوده اطراف
--

پس از احصای چشم‌اندازها نیاز است تا راهبردهای هریک از آنها مشخص شود که با عطف به ماهیت هر عامل خارجی و داخلی و شرایط دهستان آبرگرم سرعین این استراتژی‌ها مطرح شدند.

جدول ۱۱. راهبرد چشم‌انداز ۲؛ دهستانی باهویت و فرهنگی، مشارکت جو و جذاب برای گردشگران

- ارایه آموزش جهت نقش و مشارکت مردم در هویت فرهنگ تاریخ هنر اقتصاد و فضاهای روستایی منطقه - زمینه سازی برای سپردن نقش اصلی و محوری به مردم به ویژه جوانان در اجر و تعمیق توسعه پایدار در محدوده روستایی منطقه - متعادل سازی فضاهای روستایی و محرومیت زدایی و افزایش سطح بهداشت جسمانی و روانی. - استقرار الگوی دسترسی آسان به خدمات روستایی و حرکت پیاده محور. - جلب مشارکت و آموزش روستاییان جهت حفظ و احداث و توسعه فضای سبز خصوصی و عمومی. - تعیین ضوابط و معیارهای طراحی جهت محدوده پارک‌های محله‌ای، ناحیه‌ای، منطقه‌ای، روستایی، رفیو‌ها، حریم، غسل ها، نهرها و شبکه های روستایی. - ایجاد سیاست های تشویقی برای توسعه فضاهای سبز روستایی. - تامین آب خام مورد نیاز فضای سبز و عدم وابستگی به آب شرب روستایی. - اعتلای کیفیت زیست ساکنان روستا و جلوگیری از تخریب محیط زیست.

- ایجاد زمینه‌های لازم برای استفاده باتوان و کودکان از پارک‌ها.
- کمک به متعادل ساختن دسترسی ساکنان روستا به امکانات اجتماعی و فرهنگی در سطح محلات یا منطقه.
- توزیع مناسب و گسترش فعالیت‌های آموزشی در سطح روستا، با تکیه بر امکانات و اختیارات دهداری و بخشداری.
- گسترش و ترویج فرهنگ بومی و محلی.
- ایجاد نهادهای مدنی و سازمان‌های مردمی NGO های مرتبط با فرهنگ جامعه.
- ایجاد زمینه‌های مناسب برای استفاده ی بهینه از اوقات فراغت.
- ایجاد فرضیه سالم جهت مشارکت همه جانبه مردم در نظام تصمیم‌گیری و امور اجرایی روستایی.
- اطلاع‌رسانی مدیریت روستایی به مردم و ارائه آگاهی به مردم جهت مسائل روستایی و حقوق روستاییان.
- ایجاد زمینه‌های لازم فرهنگی در مردم و خانواده‌ها جهت حضور زنان در فعالیت اقتصادی اجتماعی و فرهنگی.
- جلب مشارکت و ارتقای نقش تشکل‌ها مشتمل برای اتحادیه، اصناف در فرایند توسعه روستایی در چارچوب مدیریت یکپارچه و هماهنگ روستایی.
- شناسایی مزیت‌های اجتماعی، اقتصادی، و کالبدی در هر منطقه روستا و توانمندسازی آن‌ها.
- ایجاد کاربری‌های مختلط روستایی
- رعایت استانداردها و اصول مهندسی در کلیه ساخت و سازها و ابعاد روستایی.
- تعیین منطقه بندی ارتقای روستایی، رشد و توسعه مناسب و همگون روستایی در ابعاد مختلف.
- کنترل انواع آلودگی‌های زیست محیطی و آلاینده‌های سمی و بصری.
- تبلیغ و ترویج مفاهیم سالم سازی و بهسازی محیط روستایی به‌منظور جلب مشارکت مردم.
- ساماندهی مشاغل، کارگاه‌ها و صنایع مزاحم و الوده.
- جمع‌آوری آب‌های سطحی از سطح روستا در فصول بارندگی.
- ایجاد زمینه‌های مطالعه و پژوهش جهت استفاده از انرژی خورشیدی و بادی.
- برقراری فرهنگ زیست محیطی در سطح روستا.
- پایداری در ساخت و سازها.
- بهره‌وری پایدار از منابع طبیعی.
- مبارزه با انواع آلودگی‌های زیست محیطی و ارتقاء شاخص‌های زیست محیطی.
- آموزش‌های لازم به روستاییان جهت هویت بخشی به شهر.
- ایمن‌سازی و بهینه‌سازی نظام حمل و نقل روستایی و توسعه آن طبق استانداردهای ملی
- جلوگیری از سد معبر در سطح عبوری ساکنین روستایی
- گسترش حمل و نقل عمومی از طریق بهبود آن در دهستان
- فرهنگ سازی و آگاهی بخشی به ساکنین به ویژه کودکان در زمینه امور و حمل و نقل
- ایجاد زمینه‌های لازم جهت اجرای نما و منظر مناسب روستایی
- ارتقا سطح فرهنگ جامعه در مقابل با سوانح
- ایجاد مبلمان روستایی
- مقاوم سازی ساختمان‌ها در برابر بلایای طبیعی (زلزله و ...)
- پیشگیری و کاهش آسیب‌های فردی و اجتماعی
- شناسایی نقاط آسیب خیز و بحران‌زا و اصلاح آن‌ها
- توانمند سازی مردم در برابر آسیب‌های اجتماعی
- بهبود سلامت روستاییان با تکیه بر دسترسی مناسب به امکانات تربیت بدنی برای آن‌ها.
- ایجاد نهاد های مدنی وسازمان های مردم نهاد و ایجاد زمینه های لازم جهت مشارکت همه جانبه مردم در نظام تصمیم‌گیری ها
- تبدیل و تغییر دید و نگرش به دهداری و بخشداری به‌عنوان یک سازمان مجری طرح‌ها به یک سازمان نظارتی و راهبر در جوامع روستایی در همه زوایای روستایی
- ایجاد ارتباط و اعتماد همه جانبه بین مردم و مدیریت روستایی
- هویت بخشی به سیمای روستا مبنی بر ارزشهای ایرانی اسلامی
- ایجاد بستر مناسب برای استفاده از امکانات گردشگری و ایجاد مراکز اطلاع‌رسانی

در راستا چشم‌انداز سوم یعنی چشم‌انداز دهستانی با هویت و فرهنگی، مشارکت جو و جذاب برای گردشگران؛ راهبردهای فوق‌تدوین می‌گردند. هریک از این موارد، با توجه به شرایط دهستان آبگرم سرعین تدوین شده‌اند.

جدول ۱۲. راهبرد چشم‌انداز ۳: دهستانی کشاورزی و دامدار مدار

- بهبود بخشیدن به کشاورزی صنعتی
- تبدیل کشاورزی سنتی و معیشتی به صنعت
- کشت محصولات کشاورزی تجاری
- ارتقا سطح مهارت و دانائی روستاییان در زمینه دامداری صنعتی از حداکثر و دوره‌های علمی
- ایجاد و صنایع تبدیلی و مکمل بخش کشاورزی

- ایجاد کارخانجات و فراورده های آبهای معدنی
- ایجاد و تاسیس کارخانجات مرتبط با کشاورزی و صنایع غذایی
- حمایت از بخش خصوصی و سرمایه گذاران داخلی و خارجی به سمت صنایع غذایی و مرتبط با کشاورزی
- جذب مواد و منابع خام و تبدیل آنها به منابع و کالاها تمام شده (کشاورزی، خدماتی و منابع انسانی در جهت افزایش تولید ناخالص داخلی
- جذب سرمایه گذاری های جدید به سوی دهستان بر اساس فرصت ها و ظرفیت های جدید
- جذب مواد و منابع خام و تبدیل آنها به منابع و کالاها تمام شده (کشاورزی، خدماتی و منابع انسانی در جهت افزایش تولید ناخالص داخلی
- توسعه بخش کشاورزی و باغداری با اتکا بر ترکیب فعالیت ها و ظرفیت های جدید
- رشد بخش کشاورزی و باغداری با اتکا بر ترکیب فعالیت ها این بخش با بخش خدمات

همانطور که در جدول فوق ملاحظه می شود؛ چشم انداز ۳؛ دهستانی کشاورزی و دامدار مدار به عنوان عامل اصلی و غالب درآمد پایدار روستایی است و نیاز است تا در راستای دستیابی به این چشم انداز، راهبردهایی نیز تدوین و اجرا شوند. موارد فوق له عنوان راهبردهای اصلی این چشم انداز می باشند.

یافته های تحلیلی

در جهت آزمون فرضیه های تحقیق که در بخش قبلی مطرح شدند، در این قسمت با تکیه بر آمار استنباطی، روابط بین متغیرها و فرضیه های مذکور، مورد آزمون قرار گرفته شد.

آزمون اول: برنامه ریزی و مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین در آماده سازی بستر لازم برای مشارکت روستاییان (مشارکت پذیری) در رابطه با مراحل اجرای طرح روستایی نقش داشته است.

جهت آزمون این فرضیه که آیا مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین در آماده سازی بستر لازم برای مشارکت روستاییان (مشارکت پذیری) در رابطه با مراحل اجرای طرح روستایی داشته مناسبی داشته است یا بالاتر از حد متوسط است از آزمون T تک نمونه ای استفاده شده است که در جدول (۱۳) مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۱۳. آماره های توصیفی تی تک

آماره				شاخص
Std.Deviation	Mean	N	Std.Error Mean	
۰/۶۲۶۳۱	۲/۴۳	۳۸۴	۰/۰۳۱۹۶	نقش مدیریت در آماده سازی بستر لازم برای مشارکت

جدول ۱۴. نمونه نتایج آماری آزمون T تک نمونه ای نقش مدیریت روستایی در آماده سازی بستر لازم

برای مشارکت روستاییان در رابطه با مراحل اجرای طرح

Test value=3				شاخص
معنی داری (دو دانه)	آماره T	درجه آزادی	تفاوت میانگین	
۰/۰۰۰	-۱۷/۷۶۲	۳۸۳	-۰/۵۶۷۷۱	نقش مدیریت در آماده سازی بستر لازم برای مشارکت

با توجه به اینکه سؤالات در طیف لیکرت از بسیار کم تا بسیار زیاد طراحی شده و به هر کدام از گزینه ها یک امتیاز (بسیار کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و بسیار زیاد=۵) داده شده است وضعیت پاسخ ها با توجه به عدد ۳ که حد متوسط (میان نه نظری) است مورد بررسی قرار گرفت. این عدد ۳ در آزمون T تک نمونه ای Test Value خوانده می شود. اگر میانگین پاسخ ها به گونه ای باشد که از عدد ۳ بیشتر و به علاوه میزان (2-tailed) معنی داره دو دامنه کمتر از ۰/۰۵ باشد؛ می توان ادعا کرد که شاخص مورد نظر در حد بالاتر از متوسط یا مطلوب قرار دارد. اما با توجه به نتایج این آزمون، میانگین (۲/۴۳) در شاخص مورد نظر پایین تر از میزان Test Value یعنی عدد ۳ (عدد متوسط) است و میزان معنی داری دو دامنه نیز در این شاخص کمتر از آلفا ۰/۰۵ می باشد، این بدین معنا است که مدیریت روستایی در آماده سازی بستر لازم برای مشارکت روستاییان در رابطه با مراحل اجرای طرح نقش داشته ولی این نقش ضعیف بوده است. به عبارت دیگر مدیریت روستایی در برنامه ریزی مشارکت پذیر مردمی در چشم اندازسازی توسعه روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین ضعیف عمل کرده است. از آنجایی که رشد و توسعه روستایی، ارتباطی زیادی با مشارکت روستاییان دارد، زیرا مشارکت کارآیی برنامه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کیفیت تصمیم گیری برای مناطق

روستایی را افزایش می‌دهد. با توجه به نتیجه آزمون، ضعف مشارکت مردمی در دهستان آبگرم از پویایی روستاها می‌کاهد و رشد و شکوفایی روستاهای دهستان را با دشواری مواجه می‌سازد.

آزمون فرضیه دوم: مسائل اقتصادی، به‌عنوان مهم‌ترین مسائل و مشکلات جهت توسعه روستاهای دهستان آبگرم شهرستان سرعین شهرستان اردبیل می‌باشد.

از آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی مهم‌ترین مشکل جهت توسعه روستاهای دهستان آبگرم شهرستان سرعین استفاده شد. آزمون فریدمن نشان داد که اهمیت و رتبه ویژگی‌های مطرح‌شده در مورد مشکلات توسعه روستایی با یکدیگر متفاوت است ($P < .000$, $df = 2$, $82.789 = \text{مجذور کای}$).

جدول ۱۵. آزمون فریدمن

Test Statistics ^a	
N	382
Chi-Square	82.789
df	2
Asymp. Sig.	.000

a. Friedman Test

مقایسه میانگین رتبه‌ها بیان می‌دارد که از نظر روستاییان، دهستان آبگرم شهرستان سرعین به ترتیب با مشکلات اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و در آخر محیطی روبه‌رو است. میانگین رتبه‌این زیرشاخص‌ها به ترتیب ۲،۱۸، ۲،۱۵ و ۱،۶۷ است. مقایسه میانگین رتبه‌ها نشانگر این است که بالاترین میانگین رتبه (۲،۱۸) به مسائل و مشکلات اقتصادی اختصاص دارد که بدین معناست که مشکلات اقتصادی نسبت به دو مشکل دیگر در روستاهای دهستان آبگرم شهرستان سرعین نمایان‌تر بوده و روستاییان بیشتر از این مسئله رنج می‌برند و در واقع مهم‌ترین مشکل موجود در روستاهای مورد مطالعه مشکل اقتصادی می‌باشد. لازم به ذکر است که میانگین رتبه با میانگین حسابی تفاوت دارد و نحوه محاسبه این دو میانگین متفاوت است. در جدول بعد میانگین و انحراف استاندارد متغیرها ارائه شده است. دامنه میانگین از ۰ تا ۵ است. مقایسه میانگین مهم‌ترین مسائل و مشکلات توسعه روستایی نشان می‌دهد که بالاترین میانگین (۳/۲۷) متعلق به مشکلات اقتصادی و پایین‌ترین میانگین (۲/۷۵) متعلق به مسائل و مشکلات کالبدی - محیطی موجود در دهستان است.

جدول ۱۶. میانگین رتبه مهم‌ترین مسائل و مشکلات توسعه روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین شهرستان اردبیل

Ranks	
	Mean Rank
economic problem	2.18
culture-Social problem	2.15
environment problem	1.67

جدول ۱۷. جدول توصیفی مهم‌ترین مسائل و مشکلات توسعه روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین شهرستان اردبیل

Descriptive Statistics					
	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
economic problem	384	3.2760	.97587	1.00	5.00
culture-Social problem	384	3.2565	.87090	1.00	5.00
environment problem	384	2.75788	.88574	1.00	5.00

آزمون فرضیه سوم: مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین در توسعه پایدار روستایی نقش داشته است. جهت آزمون این فرضیه که آیا مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین در توسعه پایدار روستایی نقش مناسبی داشته است یا بالاتر از حد متوسط است از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است که در جدول (۱۸) مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۱۸. آماره‌های توصیفی تی تک

شاخص	آماره			
	Std.Error Mean	Std.Deviation	Mean	N
نقش مدیریت روستایی دهستان آبگرم در توسعه پایدار روستایی	۰/۰۳۵۶۹	۰/۶۹۹۳۷	۲/۴۱	۳۸۴

جدول ۱۹. نمونه نتایج آماری آزمون T تک نمونه‌ای نقش مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین در توسعه پایدار روستایی

شاخص	Test value=3			
	معنی‌داری (دو دامنه)	آماره T	درجه آزادی	تفاوت میانگین
نقش مدیریت روستایی در توسعه پایدار روستایی	۰/۰۰۰	-۱۶/۳۴۵	۳۸۳	-۰/۵۸۳۳۳

با توجه به اینکه سؤالات در طیف لیکرت از بسیار کم تا بسیار زیاد طراحی شده و به هر کدام از گزینه‌ها یک امتیاز (بسیار کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و بسیار زیاد=۵) داده شده است وضعیت پاسخ‌ها با توجه به عدد ۳ که حد متوسط (میان نظری) است مورد بررسی قرار گرفت. این عدد ۳ در آزمون T تک نمونه‌ای Test Value خوانده می‌شود. اگر میانگین پاسخ‌ها به گونه‌ای باشد که از عدد ۳ بیشتر و به علاوه میزان ((2-tailed)) معنی داری دو دامنه کمتر از ۰/۰۵ باشد؛ می‌توان ادعا کرد که شاخص مورد نظر در حد بالاتر از متوسط یا مطلوب قرار دارد. اما با توجه به نتایج این آزمون، میانگین (۲/۴۱) در شاخص مورد نظر پایین‌تر از میزان Test Value یعنی عدد ۳ (عدد متوسط) است و میزان معنی‌داری دو دامنه نیز در این شاخص کمتر از آلفا ۰/۰۵ می‌باشد، این بدین معنا است که مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین در توسعه پایدار روستایی نقش داشته ولی این نقش ضعیف بوده است.

دهستان آبگرم در چشم انداز ۱۴۰۸؛

دهستانی توریستی بر پایه نشاط، آسایش و زیبایی با هویتی فرهنگی، مشارکت جو و اهمیت به کشاورزی مولد و دامدار محور

شکل ۴. بیانیه چشم‌انداز

نتیجه گیری

در جمع بندی از این مطالعه که با سختی های بسیار زیادی نیز در خصوص دریافت اطلاعات از ساکنین محلات مختلف همراه بود، مشخص گردید که دهستان مورد مطالعه از ابعاد مختلفی دارای پتانسیل ها، ظرفیت ها، فرصت ها و البته کاستی ها و ضعف هایی است که زمینه های مطالعاتی جدی در خصوص توسعه پایدار روستایی و البته چشم‌اندازسازی توسعه روستایی را مطرح نموده است. نتایج مطالعاتی میدانی در این زمینه با توجه به اینکه شناخت جامعی توسط ساکنین محلی از ابعاد و ویژگی های مختلف محلی در اختیار درند نشان دهنده این مهم است که امروزه با وجود قرار گیری این محدوده (سرعین) در نقطه ثقل گردشگری استان، هنوز هم کاستی های مختلفی وجود دارد که برای مدیران استانی و محلی، مسیر پر تلاطمی از کار و تلاش را برای ترقی و توسعه محلی و منطقه ای ایجاب می نماید. در مطالعات عینی از ابعاد مختلف این محدوده مشخص گردید که مردان با مشارکت حدود ۸۴ درصدی بیشترین جامعه آماری را در قیاس با زنان حدود ۱۶ درصدی داشتند. گروه سنی ۳۰-۳۹ سال بیشترین جامعه آماری و افراد با تحصیلات زیر دیپلم نیز بیشترین حاضرین در این مطالعه بودند. همچنین از بعد وضعیت اقتصادی مشارکت کنندگان مشخص گردید که اغلب افراد شرکت کننده در این مطالعه، دارای درآمدی بین یک میلیون تا یک میلیون پانصد هزار تومان هستند که اکثرا نیز از وضعیت درآمدی خود رضایت نداشتند، اگرچه از حیث دارا بودن ملک شخصی در وضعیت مناسبی قرار داشتند. مطالعات عینی از این محدوده نشان می‌دهد که آسیب پذیری بالایی فعالیتهای کشاورزی و دامداری، درآمد پایین سالانه روستائیان، کمتر بودن دستمزد کارگران کشاورزی نسبت به سایر کارگران، از جمله مهم‌ترین مسائل و مشکلات اقتصادی خانوار ساکن در این محلات است. پر واضح است که این عوامل موجب آسیب پذیری خانوارها و جوامع دارای اقتصاد متکی بر کشاورزی گردیده است. ناپایداری معیشت، فقر و نابرابری اجتماعی نیز باعث شده ساکنان این مناطق به میزان بیشتری در معرض آسیب

پذیری قرار گیرند. بررسی ابعاد اقتصادی موجود در دهستان آبگرم شهرستان سرعین گویای این واقعیت می‌باشد که عدم توانایی در پرداخت هزینه‌های تفریحی، مسافرت و عدم تنوع شغلی در روستا از دیگر مشکلات اقتصادی می‌باشد که در روستاهای این دهستان وجود دارد. بررسی میانگین تمامی گویه‌های مربوط به سنجش وضعیت مشکلات اقتصادی نشان‌دهنده این واقعیت می‌باشد روستاییان دهستان آبگرم شهرستان سرعین از مشکلات اقتصادی موجود در منطقه رنج می‌برند که نیازمند توجه جدی می‌باشد. در بعد مشکلات اجتماعی- فرهنگی محدوده مورد مطالعه مشخص گردید که، مسکن غیراستاندارد در روستاهای مورد مطالعه (به لحاظ متراژ، تعداد اتاق، استحکام، زیبایی و...)، بزهکاری، خلاف، جرم در روستا و تعداد ناکافی پزشک در روستاهای دهستان آبگرم در اولویت مسائل و مشکلات ساکنین از حیث مزبور دارد. همچنین بررسی گویه‌ها و ابعاد فرهنگی و اجتماعی حاکی از آن می‌باشد که همبستگی و اتحاد میان روستاییان، مسئولیت‌پذیری اجتماعی روستاییان در کمک به یکدیگر به هنگام بروز مسائل و مشکلات و حضور پر رنگ روستاییان در آخرین انتخابات محلی و ملی که از ابعاد سرمایه اجتماعی می‌باشند در دهستان آبگرم شهرستان سرعین از وضعیت مناسبی برخوردار می‌باشند که این اتحاد و انسجام و همبستگی می‌تواند به‌عنوان یکی از عوامل مهم توسعه محدوده باشد. بررسی وضعیت موجود کالبدی این محدوده نشان می‌دهد که بیشترین میزان مشکلات کالبدی و محیطی موجود در دهستان آبگرم شهرستان سرعین مربوط مدیریت نامناسب پسماند و سیستم دفع بهداشتی فاضلاب و پسماند در روستا، تغییرات زیاد اراضی مرتعی طی سال‌های گذشته در روستاها و میزان زیاد تولید مواد زاید جامد تعلق دارد. از دیگر مشکلات جدی که روستاییان بخصوص اهالی روستای آق قلعه و کلخوران ویند که شغل اصلی آنها کشاورزی و باغبانی است و کمتر به شغل دامداری و زنبورداری، به آن اشاره داشتند، کمبود آب در منطقه می‌باشد که روستاییان دهستان آبگرم را هم در انجام کار روزمره و هم در کشاورزی دچار معضل نموده است. از آن سو، دیگر روستاییان معتقدند مبارزه با حشرات موذی ناشی از وجود دام در روستا بخوبی مدیریت گردیده و سیمای بسیار زیبای روستاهای دهستان آبگرم از جمله کنزق که دارای دره‌های متعددی می‌باشد که این دره دارای تعدادی چشمه طبیعی بوده و با درختان گلایی و گیاه گیلیدیک و آب روانی که از میان دره می‌گذرد، امروزه تفرجگاه بسیاری از مسافران این منطقه شده است. تبیین وضعیت میزان آماده سازی بستر لازم برای مشارکت روستاییان در رابطه با مراحل اجرای طرح روستایی توسط مدیران روستایی نیز نشان می‌دهد که مشارکت روستاییان در جلسات مختلف به‌عنوان بومی محلی طرح‌های روستا، مشارکت در اجرا و نگهداری، میزان آشنایی روستاییان با بنیاد مسکن انقلاب اسلامی روستا و وظایف نحوه همکاری، مشارکت در بهره‌برداری، حفظ، مراقبت، تعمیر و نگهداری از طرح‌ها و پروژه‌ها، مشارکت در مراقبت، تعمیر و نگهداری از طرح‌های مختلف روستا در اولویت برنامه‌ریزی بایستی قرار گیرد. همچنین بررسی نقش مدیریت روستایی در توسعه پایدار محیطی از دیدگاه روستاییان به‌عنوان دیگر متغیر مهمی است که در تحقیق حاضر مورد سنجش قرار گرفته شد. نتایج بررسی‌های در این زمینه نشان می‌دهد که موفقیت مدیران روستا در ارائه دانش و نوآوری‌ها در زمینه کشت محصولات روستا، موفقیت در نوسازی زیرساخت‌های بهداشتی و آموزشی مانند؛ مدرسه، خانه بهداشت و غیره، عملکرد موفق مدیران روستای شما در زمینه روشنایی و نو در معابر و فضاهای عمومی، در اولویت مطالعاتی این محدوده است. بررسی میزان تمایل روستاییان به مشارکت در طرح‌های توسعه روستایی محدوده مورد مطالعه نشان می‌دهد که علاقه به مشارکت در تصمیم‌گیری در تهیه طرح‌های روستا، تلاش شخصی برای ایجاد بستر توسعه گردشگری در روستا، علاقه به نگهداری تأسیسات عمومی و اموال و دارایی‌های روستا، در صدر مطالعاتی این محدوده قرار دارند. همچنین در این مقاله با بررسی زوایای مختلف محلی به این نتیجه رسید که برنامه‌ریزی برای داشتن یک دهستان توریستی، پایدار، سالم، ایمن، زیبا و با آسایش در اولویت چشم‌اندازسازی آتی روستایی قرار دارد. ضمن اینکه دهستانی با هویت و فرهنگی، مشارکت جو و جذاب برای گردشگران در وهله دوم اهمیت توسعه و چشم‌انداز سازی توسعه روستایی قرار دارد و در نهایت دهستانی کشاورزی و دامدار مدار، سومین اولویت توسعه روستایی در این دهستان است. در ادامه با توجه فرضیه‌های مطرح شده، آزمون‌های آماری متناسبی مورد استفاده قرار گرفت و ابعاد مختلف این فرضیه‌های موردبررسی قرار گرفت. همچنین در بخش یافته‌های استنباطی در این مطالعه مشخص گردید که مدیریت روستایی دهستان آبگرم شهرستان سرعین در آماده سازی بستر لازم برای مشارکت روستاییان (مشارکت‌پذیری) در رابطه با مراحل اجرای طرح روستایی نقش داشته است، اما این نقش ضعیف بوده است. ضمن این که مشخص گردید مسائل اقتصادی، به‌عنوان مهم‌ترین مسائل و مشکلات جهت توسعه روستاهای دهستان آبگرم شهرستان سرعین شهرستان اردبیل می‌باشد.

تقدیر و تشکر

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد شهرسازی گرایش برنامه‌ریزی منطقه‌ای، با عنوان "بررسی تاب‌آوری کالبدی در برابر زلزله در منطقه شرق گیلان" بوده که به راهنمایی خانم دکتر مهرناز مولوی در دانشگاه گیلان انجام شده است.

منابع

- ازکیا، مصطفی و غفاری، غلامرضا. (۱۳۸۸). *توسعه روستایی با تأکید بر جامعه روستایی/ایران*. چاپ سوم، تهران: نشر نی.
- استعلاجی، علیرضا؛ خانی، علیرضا و الهقلى نژاد مهناز. (۱۳۹۰). نقش دهیاری‌ها در توسعه روستایی. دانشنامه، ۸۲، ۲۲-۱۵.
- <https://www.sid.ir/paper/91294/fa>
- امینی، امیر مظفر و اسماعیلی فلاح، مریم. (۱۳۸۷). موفقیت شرکت‌های تعاونی استان اصفهان و ارزیابی سازه‌های مؤثر بر آن. *علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی*، ۱۲ (۴۶)، شماره ۴۶، ۲۷۰-۲۵۰.
- اوکلی، پیترو و مارسدن، دیوید. (۱۳۷۰). رهیافت‌های مشارکت در توسعه روستایی. مترجم منصور محمودنژاد، تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی.
- پاپلی یزدی، محمد حسین و ابراهیمی، محمد امیر. (۱۳۸۵). *نظریه‌های توسعه روستایی*. تهران: انتشارات سمت.
- سرور، رحیم؛ موسوی، میرنجف و دانیالی، تهمینه. (۱۳۹۰). رابطه مشارکت محلی و توسعه روستایی: مطالعه موردی بخش مرحمت آباد. *روستا و توسعه*، ۱۴ (۲)، ۱۱۷-۱۳۷. <https://doi.org/10.30490/rvt.2018.59163>
- خادم‌الحسینی، احمد و عارفی پور، صفیه. (۱۳۹۱). شهرسازی مشارکتی و جایگاه مردم در برنامه ریزی شهر. *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۷ (۲)، ۱۰۸-۱۲۳. <https://sanad.iau.ir/fa/Journal/jshsp/Article/1032733>
- رستمی، کیومرث. (۱۳۸۲). نقش مشارکت مردمی در توسعه روستایی با تأکید بر مشارکت‌های سنتی و جدید. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و سجاسی قیداری، حمداالله. (۱۳۹۳). *توسعه روستایی با تأکید بر کارآفرینی (تعاریف، دیدگاه‌ها و تجربیات)*. تهران: انتشارات سمت.
- رضوانی، محمدرضا و احمدی، علی. (۱۳۸۷). *شوراهای اسلامی روستایی، مشارکت مردمی و توسعه روستایی (مطالعه موردی: دهستان حکیم آباد، شهرستان زرنده، استان مرکزی)*. نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۱ (۴)، ۳۵-۴۹.
- فتحی، سروش و مطلق، معصومه. (۱۳۸۹). رویکرد نظری بر توسعه پایدار روستایی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT). *جغرافیای انسانی*، ۲ (۲)، ۴۴-۶۶. <https://www.sid.ir/fileservers/jf/24513890204.pdf>
- فراهانی، حسین؛ خوشرفتار، رضا و حاجی‌پور، مجتبی. (۱۳۹۲). ارزیابی فرآیند مشارکت مردم در بازسازی سکونتگاه‌های زلزله زده (مطالعه موردی: دهستان شیروان). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱ (۸)، ۷۱-۸۵.
- <https://sanad.iau.ir/Journal/jshsp/Article/1032658/FullText>
- گباخلو، رمضانعلی و مرادنژادی، همایون. (۱۳۸۰). خودیاری و جامعه روستایی. *مجله جهاد*، ۲۲ (۹۱)، ۸۷-۹۳.
- مطیعی لنگرودی، سید حسن. (۱۳۹۰). *برنامه‌ریزی روستایی با تأکید بر ایران*. مشهد: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- مشکینی، ابوالفضل؛ رضاعلی، منصور؛ یوسفی، رشید و ولی‌زاده، زینب. (۱۳۹۴). سنجش میزان رضایت‌مندی شهروندان از عملکرد سازمان سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های مردمی (مطالعه موردی: منطقه ۶ شهر تهران). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۲ (۱۰)، ۷۹-۹۶.
- <https://sanad.iau.ir/Journal/jshsp/Article/1032676>
- مومن صفایی، زهرا و کاظم‌تین، فرزانه. (۱۳۹۱). بررسی نقش و جایگاه مشارکت زنان در توسعه روستایی (مطالعه موردی: ارزیابی مشارکت زنان در توسعه روستایی). اولین کنفرانس ملی الکترونیکی کشاورزی و منابع طبیعی پایدار، موسسه آموزش عالی راوند (۱-۱۴)، تهران: ایران.
- نجفی کانی و محمد میرزاعلی. (۱۳۹۱). بررسی و سنجش میزان مشارکت مردم و نقش آن در توسعه روستایی (مطالعه موردی: دهستان سلطانعلی شهرستان گنبد کاووس). *فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۷ (۲۰)، ۱۱۸-۱۳۰.
- <https://sanad.iau.ir/fa/Journal/jshsp/Article/1032753>
- هاشمی، نگین؛ رستمی، مسلم و نصیرناتری، جعفر. (۱۴۰۳). ارزیابی شاخص‌های مؤثر بر مشارکت شهروندان در امور شهری در شهر کرمانشاه با رویکرد معادلات ساختاری تفسیری. *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۹ (۵)، انتشار آنلاین.
- <https://sanad.iau.ir/fa/Journal/DownloadFile/1032400>

- یاسوری، مجید؛ امامی، سیده فاطمه. (۱۴۰۰). مشارکت مردمی و توسعه یافتگی روستایی (مطالعه موردی: دهستان سراوان، شهرستان رشت، استان گیلان). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۶(۱)، ۲۸-۱۵. [doi: 20.1001.1.25385968.1400.16.1.2.5](https://doi.org/10.1001.1.25385968.1400.16.1.2.5)
- Bhalla, K., Tarun, K., & Jananee, R. (2019). An Integrated Rural Development Model based on Comprehensive Life-Cycle Assessment (LCA) of Khadi-Handloom Industry in Rural India. *Procedia CIRP*, 69(5), 493-498. <https://doi.org/10.1016/j.procir.2017.11.072>.
- Cebotari, S., Marius, C., Ciprian, M., & Florin, Z. (2017). Renewable energy's impact on rural development in northwestern Romania, homepage:www.elsevier.com. *Energy for Sustainable Development*, 6(37), 110-123. <https://doi.org/10.1016/j.esd.2017.02.002>.
- Colecraft, E. K., Marquis, G. S., & Pinto, C. M. (2022). Growing and Learning Together in Fostering Multisectoral Participation for Sustaining Interventions: Lessons from 3 Successive Integrated Multidisciplinary Interventions in Rural Ghana. *Current Developments in Nutrition*, 6(9), nzac124 . <https://doi.org/10.1093/cdn/nzac124>.
- Fanzo, J. (2019). the role of farming and rural development as central to our diets. *Journal of Physiology & Behavior*, 193(1), 291-297. <https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2018.05.014>.
- Foroughi, M., de Andrade, B., Roders, A. P., & Wang, T. (2023). Public participation and consensus-building in urban planning from the lens of heritage planning: A systematic literature review. *Cities*, 135, 104235. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2023.104235>.
- Hebinck, P., Smith, L., & Aliber, M. (2023). Beyond technocracy: The role of the state in rural development in the Eastern Cape, South Africa. *Land Use Policy*, 126, 106527. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2022.106527>.
- Koopmansa, M., ElkeRogge, E., Karlheinz, K., & Sandra, S. (2019). The role of multi-actor governance in aligning farm modernization and sustainable rural development. *Journal of Rural Studies*, 59(4), 252-262. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.03.012>.
- Li, Y., Hans, W., & Yansui, L. (2019). Why some rural areas decline while some others not: An overview of rural evolution in the world. *Journal of Rural Studies*, 68(2), 135-143. [doi:10.1016/j.jrurstud.2019.03.003](https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.03.003).
- Lichfield, N. (1996). Community impact evaluation. *Planning Theory* (۱۲/۱۹۹۴) , <https://doi.org/10.4324/9780203991282>.
- Longman's Dictionary. (2023). <https://www.ldoceonline.com/dictionary/participation>
- Lu, Y., & de Vries, W. T. (2022). A Discourse Analysis of 40 Years Rural Development in China. *Sustainability*, 14(9), 5206. <https://doi.org/10.3390/su14095206>.
- Mottiar, Z., Karla, B., & Carol, K. (2019). The roles of social entrepreneurs in rural destination development. *Journal of Annals of Tourism Research*, 68(11), 77-88. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2017.12.001>.
- Mubita, A., Libati, M., & Mulonda, M. (2017). The importance and limitations of participation in development projects and programmes. *European scientific journal*, 13(5), 238-251. <http://dx.doi.org/10.19044/esj.2017.v13n5p238>.
- MPerez, F. (2012). Represen tativeness and civic participation in rural development programme in Galicia, Spain, 41(3), 47-56. <https://doi.org/10.5367/oa.2012.0098>.
- Nambiar, E.K. Sadanandan. (2019). Tamm Review: Re-imagining forestry and wood business: pathways to rural development, poverty alleviation and climate change mitigation in the tropics. *Journal of Forest Ecology and Management*, 448, 160-173. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2019.06.014>.
- Prabhakaran, S., Nair, V., & Ramachandran, S. (2014). Community participation in rural tourism: Towards a conceptual framework. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 144, 290-295. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.298>.
- Pomeroy-Stevens A, Shrestha MB, Biradavolu M, Hachhethu K, Houston R, Sharma I, et al. (2016). Prioritizing and funding Nepal's multisector nutrition plan. *Food Nutr Bull*, 37(4), S151-69. <https://doi.org/10.1177/0379572116674555>.
- Portillo, L., Fernandez, O., Nekhay, L., & Estepa, M. (2019). Use of the ANP methodology to prioritize rural development strategies under the LEADER approach in protected areas. The case of Lagodekhi, Georgia. *journal of Land Use Policy*, 88, 104-121. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2019.104121>.
- Ristic, D., Danijela, V., & Miroljub, M. (2019). Tourism and sustainable development of rural settlements in protected areas - Example NP Kopaonik (Serbia). *journal of Land Use Policy*, 89(7), 104-231. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2019.104231>.
- Sandwell, PH., Ned, E., & Jenny, N. (2019). What are the greatest opportunities for PV to contribute to rural development. *Journal of Energy Procedia*, 130(5), 139-146. <https://doi.org/10.1016/j.egypro.2017.09.416>.

- Shore, L. M., Cleveland, J. N., & Sanchez, D. (2018). Inclusive workplaces: A review and model. *Human Resource Management Review*, 28(2), 176-189. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2017.07.003>.
- Simpson, B., & Cal Verma, P. (2019). Rural development and land use land cover change in a rapidly developing agrarian South Asian landscape. *Journal of Remote Sensing Applications: Society and Environment*, 14(2), 138-147. <https://doi.org/10.1016/j.rsase.2019.03.002>.
- Wang, L., & Yotsumoto, Y. (2019). Conflict in tourism development in rural China. *Journal of Tourism Management*, 70, 188-200. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.08.012>.
- Xiaoxia, Zh., & Yonggui, L. (2011). Reflection on farmers participation in rural Community Cultural construction. *Journal of Asian Social Science*, 7(9), 154-162. <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v7n9p240>.
- Ziaari, K., Mahdi, A., & Masoomzadeh, T. (2011). Mahabad urban development strategy. *Regional plan, Mahabad municipality*. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.105767.1006807>.

Bahram Imani*1, Javad Madani2 & Reza Talebi3

How to cite this article:

Imani, B., Madani, J., & Talebi, R. (2024). An Analysis of the Position of Popular Participatory Planning in Rural Development Prospect (Case Study: Village Spa Towns of Sarein). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 19(3), 47-67.

ارجاع به این مقاله:

ایمانی، بهرام؛ معدنی، جواد و طالبی، رضا. (۱۴۰۳). تحلیل جایگاه برنامه‌ریزی مشارکت‌پذیر مردمی در چشم‌اندازسازی توسعه روستایی (مورد مطالعه: روستاهای دهستان آبگرم شهرستان سرعین). *فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۹ (۳)، ۴۷-۶۷.

فصلنامه علمی

مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی